

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezes Rady Ministrów

RM 10-253-02

Druk nr 1749

Warszawa, 31 stycznia 2003 r.

Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa wraz z projektem podstawowego aktu wykonawczego,

co do którego Rada Ministrów zadeklarowała, że ma na celu dostosowanie polskiego ustawodawstwa do prawa Unii Europejskiej.

Jednocześnie, zgodnie z wymogami art. 34 ust. 5 regulaminu Sejmu, przekazuję, przetłumaczone na język polski, teksty przepisów Unii Europejskiej, do których ma być dostosowane prawo polskie.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa.

Art. 1. W ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. 1. Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) do danej rady ma każdy obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat oraz stale zamieszkuje na obszarze działania tej rady.

2. Obywatelowi Unii Europejskiej, nie będącemu obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat oraz stale zamieszkuje na obszarze działania rady gminy przysługuje prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) do rady gminy.”;

2) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. 1. Nie mają prawa wybierania osoby:

1) pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądowym,

2) pozbawione praw wyborczych orzeczeniem Trybunału Stanu,

3) ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądowym.

2. Przez państwo pochodzenia rozumie się państwo członkowskie Unii Europejskiej, którego obywatelem jest dany obywatel Unii Europejskiej.”;

3) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. 1. Prawo wybieralności (biernie prawo wyborcze) przysługuje osobie mającej prawo wybierania do danej rady.

2. Obywatel Unii Europejskiej pozbawiony biernego prawa wyborczego w państwie pochodzenia nie może korzystać z tego prawa w wyborach do rad gmin.”;

4) w art. 34:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Spis sporządza się w urzędzie gminy, najpóźniej w 14 dniu przed dniem wyborów, na podstawie stałego rejestru wyborców w gminie, prowadzonego na zasadach określonych w przepisach ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz uzupełniającego rejestru wyborców, prowadzonego na zasadach określonych w art. 34a.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Do spisu wyborców wpisuje się osoby, które zostały wpisane odpowiednio do stałego rejestru wyborców w gminie lub do stałego i uzupełniającego rejestru wyborców w gminie, najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień zarządzenia wyborów.”,

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W spisie umieszcza się nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia, obywatelstwo, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania wyborcy.”;

5) po art. 34 dodaje się art. 34a i art. 34b w brzmieniu:

- „Art. 34a. 1. Do sporządzenia spisu wyborców dla wyborów do rad gmin oraz sporządzenia spisu osób uprawnionych do udziału w referendum lokalnym, gmina prowadzi dodatkowo jako zadanie zlecone, uzupełniający rejestr wyborców obejmujący wyborców nie posiadających obywatelstwa polskiego.
2. W uzupełniającym rejestrze wyborców wymienia się nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia, obywatelstwo i adres zamieszkania wyborcy.
 3. Uzupełniający rejestr wyborców jest udostępniany, na pisemny wniosek, do wglądu w urzędzie gminy.
 4. Wyborcy nie posiadający obywatelstwa polskiego są wpisywani do uzupełniającego rejestru wyborców na pisemny wniosek zawierający dane, o których mowa w ust. 2, po okazaniu ważnego dokumentu będącego dowodem tożsamości wyborcy. Wniosek obejmuje także oświadczenie o posiadaniu obywatelstwa Unii Europejskiej, adresie zamieszkania wyborcy w tym czasie oraz adresie i dacie stałego zamieszkania na obszarze działania rady, przy czym w przypadku wyborcy stale zamieszkałego na obszarze gminy bez zameldowania na pobyt stały wskazanie ostatniego miejsca zameldowania na pobyt stały poza obszarem gminy.
 5. Wykreślenie wyborcy z uzupełniającego rejestru wyborców następuje na wniosek zainteresowanego lub z urzędu na skutek utraty prawa wybierania.

6. W sprawach nieuregulowanych przepisami ust. 1–5 stosuje się odpowiednio przepisy Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej regulujące kontrolę prawidłowości prowadzenia rejestru wyborców.
7. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia uzupełniającego rejestru wyborców, ustalając wzór rejestru, metody jego aktualizacji i sposób udostępniania, wzór wniosku o udostępnienie rejestru oraz wniosku o wpisanie wyborcy do rejestru oraz wzór zawiadomienia o wpisaniu do rejestru wyborców, a także sposób przekazywania przez urzędy gmin właściwym organom wyborczym okresowych informacji o wyborcach objętych uzupełniającym rejestrem wyborców.

Art. 34b. 1. Właściwy organ wyborczy jest obowiązany przekazywać właściwym władzom państwa pochodzenia informacje o:

- 1) wpisie lub wykreśleniu z uzupełniającego rejestru wyborców obywatela Unii Europejskiej,
 - 2) skorzystaniu przez obywatela Unii Europejskiej z biernego prawa wyborczego w Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 3) utracie przez obywatela Unii Europejskiej praw wyborczych w Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Właściwy organ wyborczy jest obowiązany przekazywać informacje o zdolności wyborczej obywateli polskich korzystających z praw wyborczych w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

3. Minister właściwy do spraw zagranicznych, w porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, określi, w drodze rozporządzenia, zakres, tryb, terminy i formę przekazywania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz wzory wniosków o udzielenie informacji o obywatelu Unii Europejskiej przez właściwe władze państwa pochodzenia, a także wzór zaświadczenia o prawie obywatela polskiego do głosowania – w sposób odpowiadający wymogom prawa Unii Europejskiej.”;

6) w art. 99 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do każdego zgłoszenia należy dołączyć pisemne oświadczenie kandydatów o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz o posiadaniu prawa wybieralności (biernego prawa wyborczego) do danej rady, a w przypadku kandydatów nie posiadających obywatelstwa polskiego dodatkowo oświadczenia określające obywatelstwo oraz adres i okres stałego zamieszkania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, adres zamieszkania, jaki kandydat posiadał na obszarze państwa pochodzenia, a także zaświadczenie wydane przez właściwe władze państwa pochodzenia, że nie został pozbawiony biernego prawa wyborczego lub że pozbawienie takiego prawa nie jest znane tym władzom. Zgoda kandydata na kandydowanie w wyborach powinna zawierać dane: imię (imiona), nazwisko, wiek oraz numer ewidencyjny PESEL kandydata; zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem.”;

7) po art. 199b dodaje się art. 199c w brzmieniu:

„Art. 199c. Kto wbrew przepisowi art. 7 ust. 2 korzysta z biernego prawa wyborczego w wyborach do rad gmin - podlega karze grzywny.”;

8) po art. 203a dodaje się art. 203b w brzmieniu:

„Art. 203b. Ilekroć przepisy ustawy wymagają podania numeru ewidencyjnego PESEL, wymóg ten, w odniesieniu do obywatela Unii Europejskiej nie posiadającego obywatelstwa polskiego może zostać spełniony również przez podanie oznaczenia ważnego dokumentu będącego dowodem tożsamości takiej osoby.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.²⁾) w art. 26 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) może być osoba, która jest obywatelem polskim.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.³⁾) w art. 26 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Członkiem zarządu powiatu może być osoba, która jest obywatelem polskim.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.⁴⁾) w art. 31 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Członkiem zarządu województwa może być osoba, która jest obywatelem polskim.”.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, z tym że przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, mają zastosowanie do kadencji następujących po kadencji, w czasie której ustawa weszła w życie.

-
- 1) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 160, poz. 1060, z 2001 r. Nr 45, poz. 497 i Nr 89, poz. 971 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 68, poz. 632, Nr 113, poz. 984 i Nr 127, poz. 1089.
 - 2) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 i Nr 113, poz. 984.
 - 3) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 i Nr 113, poz. 984.
 - 4) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220 i Nr 62, poz. 558.

UZASADNIENIE

Projektowana nowelizacja ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz ustaw ustrojowych dla samorządu terytorialnego ma na celu dostosowanie polskiego prawodawstwa do wymogów wynikających z art. 19 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz dyrektywy Rady UE 94/80/EC z dnia 19 grudnia 1994 r. określającej szczegółowe zasady korzystania z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych dla obywateli Unii zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami. Rozwiązania zawarte w projekcie stanowią zatem istotny element koniecznych działań legislacyjnych, jakie Rzeczpospolita Polska musi podjąć w związku z akcesją do Unii Europejskiej.

Zasadniczą materię proponowanych zmian wyznaczają poszczególne postanowienia implementowanej dyrektywy wyborczej, wskazujące Państwom Członkowskim UE niezbędny do możliwie jednolitego uregulowania ustawodawstwem krajowym zakres spraw w danej dziedzinie prawa. Stąd też, przedstawiana nowelizacja obejmuje przede wszystkim następujące kwestie:

- 1) zakresu czynnego prawa wyborczego dla obywateli Unii w wyborach samorządowych w Polsce (wybory do rad gmin) oraz wyłączeń i ograniczeń w korzystaniu z tych praw,
- 2) wykonywania zadań związanych ze sporządzaniem i aktualizowaniem rejestru i spisu wyborców na potrzeby korzystania przez obywateli UE z ww. praw wyborczych w Polsce i współpracy w tym zakresie z właściwymi organami Państw Członkowskich UE,
- 3) wymagań co do zakresu danych, jakie będzie musiał przedstawić obywatel Unii chcący uczestniczyć w wyborach samorządowych w Polsce,
- 4) zastrzeżenia dla obywateli polskich możliwości pełnienia funkcji członków organów wykonawczych w jednostkach samorządu terytorialnego.

Przyjęcie ww. zmian merytorycznych wymaga także wprowadzenia do treści nowelizowanej ustawy nowych pojęć, nawiązujących w odpowiednim zakresie do terminologii używanej w implementowanej dyrektywie (np. pojęcie „państwo

pochodzenia” odpowiadającego używanemu w dyrektywie terminowi „rodzime Państwo Członkowskie”).

W projekcie - zgodnie z sugestią Rady Legislacyjnej - określono minimalny czas pobytu wyborcy w gminie, potwierdzony wpisaniem do stałego rejestru wyborców. Tak więc przyjęto, że do udziału w wyborach będzie uprawniony wyborca, który został wpisany do stałego rejestru wyborców najpóźniej w dniu poprzedzającym zarządzenie wyborów. Jest to dopuszczalny warunek, gdyż nie może być traktowany jako ustanowienie domicylu. Ww. obowiązek wpisania wyborcy do stałego rejestru odnosi się zarówno do obywateli polskich, jak i do innych obywateli Unii Europejskiej.

Do wprowadzenia omawianej regulacji skłaniają doświadczenia z wyborów samorządowych z 2002 r., kiedy to dochodziło do nadużyć wynikających z nieprawidłowego stosowania art. 11 i 12 Ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Przepisy te były wykorzystywane do wpisywania do rejestrów wyborców przybywających do gminy z zamiarem stałego pobytu już w okresie trwania kampanii wyborczej (gdyż zarówno samorządowa ordynacja wyborcza jak i parlamentarna ordynacja wyborcza nakazują, w celu ustalenia stałego zamieszkania, stosować przepis art. 25 Kodeksu cywilnego stanowiący, że miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu). Działania te często inspirowali wójtowie, zabiegający o ponowny wybór (o wpisaniu do stałego rejestru wyborców decyduje wójt i on rozstrzyga o tym, czy osoba występująca o wpisanie jej do rejestru przebywa z zamiarem stałego pobytu).

Przedmiotowy projekt uwzględnia także uwagi zgłoszone – po posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 23 grudnia 2002 r., na którym omawiany projekt został przyjęty – przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (pismo z UKIE znak Sekr. Min. DH/70/2002/DPE-kgc z dnia 10 stycznia 2003 r.), a które zostały przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 21 stycznia 2003 r. w formie autopoprawki.

Zgodnie z sugestią UKIE w art. 1 pkt 2, odnoszącym się do art. 6, pozostawiono obecnie obowiązującą treść tego przepisu (oznaczając ją jako ust. 1).

Nowelizacją objęto art. 7 przez oznaczenie obecnej treści tego artykułu jako ust. 1 oraz dodanie ust. 2 stwierdzającego, że obywatel Unii Europejskiej pozbawiony biernego prawa wyborczego w państwie pochodzenia nie może korzystać z tego prawa w wyborach do rad

gmin. W konsekwencji wprowadzenia ww. zakazu dodano art. 199c określający sankcję za jego naruszenie.

Ponadto w art. 1 pkt 4 projektu, dotyczącym art. 34a ust. 4, zrezygnowano z żądania od wyborcy nie posiadającego obywatelstwa polskiego wskazania listy wyborczej społeczności lokalnej, na którą był ostatnio wpisany w państwie pochodzenia.

W związku z koniecznością dostosowania prawa polskiego do *acquis communautaire* w zakresie ww. dyrektywy regulującej prawa wyborcze, rozważą będzie wymagała kwestia ewentualnej zmiany Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w omawianym zakresie (art. 62).

Projekt był poddany procedurze konsultacji społecznych przez zamieszczenie na stronach internetowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ponadto, projekt był opiniowany przez Państwową Komisję Wyborczą, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Radę Legislacyjną, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych oraz Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Skutki finansowe wprowadzenia ustawy dla budżetu państwa mogą wiązać się z koniecznością zabezpieczenia odpowiednich środków, na realizację przez gminy zleczonych im zadań w zakresie prowadzenia uzupełniającego rejestru wyborców i współpracy w zakresie aktualizacji zawartych w nim danych z właściwymi organami Państw Członkowskich UE.

Kalkulując koszty jednostkowe założenia, prowadzenia i aktualizacji uzupełniającego rejestru wyborców dla obywateli Państwa Unii Europejskiej nie posiadających obywatelstwa polskiego, należy uwzględnić następujące elementy:

- koszty założenia karty ewidencyjnej oraz koszty prowadzenia uzupełniającego rejestru	1 zł
- koszty współpracy z organami innych państw, w tym:	
usługi pocztowe	2 zł
połączenia telefoniczne i faksowe	<u>3 zł</u>
razem	6 zł

Do tej kwoty należy doliczyć ewentualne koszty tłumaczenia nadesłanych informacji.

Zgodnie z powyższymi założeniami można przyjąć, że koszty prowadzenia i aktualizacji rejestru, przypadające na jednego wyborcę wyniosą ok. 6 zł (plus ewentualne koszty tłumaczeń).

Z uwagi na brak informacji o liczbie obywateli Państw Unii Europejskiej, którzy zostaną objęci omawianym rejestrem wyborców – poza wskazaniem elementów kalkulacyjnych – nie ma możliwości określenia całkowitych kosztów: prowadzenia uzupełniającego rejestru wyborców oraz współpracy z właściwymi organami Państw Członkowskich Unii Europejskiej w zakresie aktualizacji zawartych w rejestrze danych.

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, a także sytuację i rozwój regionalny.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

projektu ustawy o zmianie ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa.

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja.

Projekt reguluje zasady korzystania z prawa wyborczego (prawo do głosowania i kandydowania) w wyborach lokalnych dla obywateli Unii Europejskiej zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami.

2. Zakres przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Projekt był poddany procedurze konsultacji społecznych przez zamieszczenie na stronach internetowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ponadto, projekt był opiniowany przez Państwową Komisję Wyborczą, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Radę Legislacyjną, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych oraz Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i

budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Skutki finansowe wejścia w życie ustawy dla budżetu państwa mogą wiązać się z koniecznością zabezpieczenia odpowiednich środków na realizację przez gminy zleczanych im zadań w zakresie prowadzenia uzupełniającego rejestru wyborców i współpracy w zakresie aktualizacji zawartych w nim danych z właściwymi organami Państw Członkowskich UE.

Kalkulując koszty jednostkowe założenia, prowadzenia i aktualizacji uzupełniającego rejestru wyborców dla obywateli Państwa Unii Europejskiej nie posiadających obywatelstwa polskiego, należy uwzględnić następujące elementy:

- koszty założenia karty ewidencyjnej oraz koszty prowadzenia uzupełniającego rejestru 1 zł
- koszty współpracy z organami innych państw, w tym:

usługi pocztowe	2 zł
połączenia telefoniczne i faksowe	<u>3 zł</u>
razem	6 zł

Do tej kwoty należy doliczyć ewentualne koszty tłumaczenia nadesłanych informacji.

Zgodnie z powyższymi założeniami można przyjąć, że koszty prowadzenia i aktualizacji rejestru, przypadające na jednego wyborcę wyniosą ok. 6 zł (plus ewentualne koszty tłumaczeń).

Z uwagi na brak informacji o liczbie obywateli Państw Unii Europejskiej, którzy zostaną objęci omawianym rejestrem wyborców – poza wskazaniem elementów kalkulacyjnych – nie ma możliwości określenia całkowitych kosztów: prowadzenia uzupełniającego rejestru wyborców oraz współpracy z właściwymi organami Państw Członkowskich Unii Europejskiej w zakresie aktualizacji zawartych w rejestrze danych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Projektowana regulacja nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną

gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój gospodarczy.

7. Skutki społeczne.

Wejście w życie ustawy nie powoduje bezpośrednich skutków społeczno-gospodarczych.

Skutki społeczno-ekonomiczne wiązać się będą z możliwością pełniejszej integracji obywateli państw członkowskich zamieszkałych w Polsce ze społecznością lokalną przez stworzenie możliwości wykonania praw wyborczych w miejscu stałego zamieszkania. Będzie to z pewnością oddziaływać na angażowanie się tych osób w życie społeczne i gospodarcze Polski.

Można jednakże spodziewać się trudności politycznych oraz oporu niektórych społeczności lokalnych, w związku z dopuszczeniem do udziału w wyborach lokalnych obywateli innych państw członkowskich. W związku z tym Rząd powinien przeprowadzić akcję informacyjną o przepisach dotyczących obywatelstwa europejskiego, w tym praw wyborczych, zmierzającą do przewyciężenia nieuzasadnionych obaw społeczności lokalnych. Mogłoby to być częścią Programu Informowania Społeczeństwa o integracji Polski z UE.

UZASADNIENIE

DOSTOSOWAWCZEGO CHARAKTERU

ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa

Celem projektowanej ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa jest dostosowanie polskiego ustawodawstwa do wymogów prawa wspólnotowego, wynikających z art. 19 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE) oraz Dyrektywy Rady Unii Europejskiej 94/80/WE z 19 grudnia 1994 r. określającej szczegółowe zasady korzystania z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych dla obywateli Unii zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. WE nr L 368, 31.12.1994, s. 38-47). Zgodnie z art. 5 projektowanej regulacji ustawa wchodzi w życie z dniem przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Dyrektywa 94/80/WE określa szczegółowe zasady korzystania przez obywateli Unii zamieszkujących w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami, z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w tym państwie. Dyrektywa ta zawiera postanowienie, zgodnie z którym intencją art. 19 ust. 1 TWE jest zapewnienie wszystkim obywatelom Unii, bez względu na to, czy są obywatelami państwa członkowskiego, na obszarze którego zamieszkują, możliwości korzystania w tym państwie z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych na równych zasadach. Dlatego warunki stawiane osobom nie posiadającym obywatelstwa państwa, między innymi dotyczące czasu zamieszkania i dowodu zamieszkania, powinny być takie same, jak warunki stawiane obywatelom danego państwa członkowskiego, o ile warunki takie są w ogóle stawiane. Ponadto, osoby nie posiadające obywatelstwa państwa członkowskiego, na którego obszarze zamieszkują, nie mogą być zobowiązane do spełnienia dodatkowych szczególnych warunków, chyba że w wyjątkowych sytuacjach odmienne traktowanie obywateli i osób nieposiadających obywatelstwa państwa członkowskiego jest uzasadnione szczególnymi okolicznościami.

Ponadto celem dyrektywy nie jest harmonizacja systemów wyborczych państw członkowskich, ale usunięcie warunku (kryterium) obywatelstwa, od którego uzależnione byłoby wykonywanie prawa do głosowania oraz do kandydowania w wyborach lokalnych.

Projekt ustawy przyznaje obywatelom Polski i obywatelom innych państw członkowskich Unii Europejskiej jednakowe (równe) czynne i bierne prawa wyborcze w wyborach do rad gmin, wprowadzając, zgodnie z przepisami dyrektywy, fundamentalną zasadę równości i równouprawnienia osób posiadających obywatelstwo polskie i obywatelstwo innych państw członkowskich w wyborach lokalnych.

Projektowana regulacja wprowadza ponadto przepis, zgodnie z którym obywatel Unii Europejskiej pozbawiony biernego prawa wyborczego w państwie pochodzenia nie może korzystać z tego prawa w wyborach do rad gmin. Powyższy przepis odpowiada regulacji zawartej w art. 5 ust. 2 dyrektywy, zgodnie z którym państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje może zastrzec, że obywatel Unii Europejskiej, któremu na podstawie odrębnego wyroku lub orzeczenia wydanego na gruncie prawa karnego lub cywilnego, odebrano prawo do kandydowania w wyborach na podstawie przepisów prawa pochodzenia, nie może korzystać z tego prawa w wyborach lokalnych.

Na podstawie projektu ustawy zostają wprowadzone zmiany do ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, zgodnie z którymi członkiem zarządu gminy, powiatu oraz województwa może być osoba, która jest obywatelem polskim. Wprowadzenie kryterium obywatelstwa w stosunku do członków zarządów jest zgodne z art. 5 ust. 3 Dyrektywy 94/80/WE, która upoważnia państwa członkowskie do zastrzeżenia, że tylko jego obywatele mogą pełnić urząd przewodniczącego, zastępcy lub członka wybieralnego ciała wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, jeżeli zostali wybrani do pełnienia urzędu przez okres trwania mandatu.

**SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH**

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Sokr. Min. DH/279/2003/DPE-kcg

Warszawa 28. I 2003 r.

**Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

W związku z przedstawionym projektem ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa (pismo nr RM-10-253-02), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Celem przedłożonego projektu ustawy jest dostosowanie polskiego ustawodawstwa do wymogów prawa wspólnotowego, wynikających z art. 19 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE) oraz Dyrektywy Rady Unii Europejskiej 94/80/WE z 19 grudnia 1994 r. określającej szczegółowe zasady korzystania z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych dla obywateli Unii zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. WE nr L 368, 31.12.1994, s. 38-47). Zgodnie z art. 5 projektowanej regulacji ustawa wchodzi w życie z dniem przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

- II. Zgodnie z art. 19 ust. 1 (dawny art. 8b) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE) każdy obywatel Unii zamieszkały w państwie członkowskim, którego nie jest obywatelem, ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, gdzie zamieszkuje, na takich samych zasadach jak obywatele tego państwa. Prawo to będzie wykonywane zgodnie ze szczegółowymi ustaleniami przyjętymi przez Radę, działającą jednomyślnie, na wniosek Komisji i po porozumieniu z Parlamentem Europejskim; ustalenia te mogą przewidywać ograniczenia uzasadnione problemami specyficznymi dla danego państwa członkowskiego.
- III. Należy zauważyć, iż Dyrektywa 94/80/WE określa szczególne zasady korzystania przez obywateli Unii zamieszkujących w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami, z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w tym państwie. Dyrektywa ta zawiera postanowienie, zgodnie z którym intencją art. 19 ust. 1 TWE jest zapewnienie wszystkim obywatelom Unii, bez względu na to, czy są obywatelami państwa członkowskiego, na obszarze którego zamieszkują, możliwości korzystania w tym państwie z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych na równych zasadach. Dlatego warunki stawiane osobom nie posiadającym obywatelstwa państwa, między innymi dotyczące czasu zamieszkania i dowodu zamieszkania, powinny być takie same, jak warunki stawiane obywatelom danego państwa członkowskiego, o ile warunki takie są w ogóle stawiane. Ponadto, osoby nie posiadające obywatelstwa państwa członkowskiego, na którego obszarze zamieszkują, nie mogą być zobowiązane do spełnienia dodatkowych szczególnych warunków, chyba że w wyjątkowych sytuacjach odmienne traktowanie obywateli i osób nieposiadających obywatelstwa państwa członkowskiego jest uzasadnione szczególnymi okolicznościami. Ponadto w ww. dyrektywie podkreśla się, iż jej celem nie jest harmonizacja systemów wyborczych państw członkowskich, ale usunięcie warunku (kryterium) obywatelstwa, od którego uzależnione byłoby wykonywanie prawa do głosowania oraz do kandydowania w wyborach lokalnych.
- IV. Odnosząc się do przepisów zawartych w pkt 1 przedłożonego projektu, wprowadzających nowe brzmienie przepisów zawartych w art. 5 ustawy, należy stwierdzić, iż przyznają one obywatelom Polski i obywatelom innych państw członkowskich Unii Europejskiej jednakowe (równe) czynne i bierne prawa wyborcze

w wyborach do rad gmin. Ww. przepisy wprowadzają fundamentalną zasadę równości i równouprawnienia osób posiadających obywatelstwo polskie i obywatelstwo innych państw członkowskich w wyborach lokalnych. Jednocześnie należy zauważyć, iż projektowana regulacja bezpośrednio wprowadza do polskiego porządku prawnego wymagania wynikające z art. 19 ust. 1 TWE i art. 3 Dyrektywy 94/80/WE. Należy również zaznaczyć, że w projektowanej regulacji - poprzez rezygnację z zawartego w poprzedniej wersji projektu wymogu uprzedniego 2-letniego zamieszkiwania na obszarze Unii Europejskiej - nie uzależnia się prawa wyborczego od zamieszkiwania na obszarze Unii Europejskiej przez określony okres czasu.

V. W myśl art. 7 ust. 2 projektowanej regulacji, obywatel Unii Europejskiej pozbawiony biernego prawa wyborczego w państwie pochodzenia nie może korzystać z tego prawa w wyborach do rad gmin. Powyższy przepis odpowiada regulacji zawartej w art. 5 ust. 2 dyrektywy, zgodnie z którym państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje może zastrzec, że obywatel Unii Europejskiej, któremu na podstawie odrębnego wyroku lub orzeczenia wydanego na gruncie prawa karnego lub cywilnego, odebrano prawo do kandydowania w wyborach na podstawie przepisów prawa pochodzenia, nie może korzystać z tego prawa w wyborach lokalnych. Ponadto, zauważyć należy, iż ww. przepis nie pozostaje w sprzeczności również z zapisem zawartym w raporcie Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego i Rady UE w sprawie wdrożenia Dyrektywy 94/80/WE określającej szczegółowe zasady korzystania z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych dla obywateli Unii zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami. W raporcie stwierdza się, iż wykonywanie czynnego prawa wyborczego może być jedynie ograniczone na podstawie przepisów obowiązujących w państwie zamieszkania. Odmienna sytuacja dotyczy zaś wykonywania biernego prawa wyborczego w państwie zamieszkania.

VI. Należy podkreślić, iż w przedłożonym projekcie ustawy zrezygnowano z wprowadzenia - zawartych w poprzedniej wersji projektu - przepisów:

- art. 7 ust. 3, pozbawiającego obywateli Unii Europejskiej, nieposiadających obywatelstwa polskiego, wybranych do Parlamentu Europejskiego, czynnego i biernego prawa wyborczego do rad gmin i powiatów,

- art. 7a, w myśl którego nie można wykonywać czynnego i biernego prawa wyborczego w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli korzysta się z któregokolwiek z tych praw w innym państwie Unii Europejskiej.

Ww. przepisy miały charakter dyskryminujący ze względu na obywatelstwo, ponieważ różnicowały prawa obywateli polskich i obywateli innych państw członkowskich Unii Europejskiej, mających miejsce zamieszkania w Polsce.

Rezygnacja z wprowadzenia powyższych przepisów do przedłożonego projektu ustawy usunęła ograniczenia dotyczące wykonywania praw wyborczych przez obywateli innych państw Unii Europejskiej, zamieszkujących w Polsce. W związku z tym należy uznać, iż przedłożony projekt ustawy w obecnym brzmieniu nie zawiera postanowień dyskryminujących w zakresie korzystania z praw wyborczych w wyborach lokalnych.

- VII. Zmiana proponowana w punkcie 5 projektu (art. 99 ust. 2) dotyczy dokumentów, jakie należy dołączyć do zgłoszenia listy kandydatów. Ww. zapis jest zgodny z postanowieniami art. 9 Dyrektywy 94/80/WE, który określa dodatkowe wymagania, jakie państwo członkowskie może nałożyć na osoby kandydujące w wyborach, a nie mające obywatelstwa tego państwa. W szczególności wymaganie od kandydata zaświadczenia wydanego przez właściwe władze państwa pochodzenia, że nie został on pozbawiony biernego prawa wyborczego lub że pozbawienie takiego prawa nie jest znane tym władzom, nie pozostaje w sprzeczności z postanowieniami ww. dyrektywy.
- VIII. Zmiana proponowana w punkcie 6 przedłożonego projektu ustawy (art. 100a) eliminuje utrudnienia, które mogłyby wynikać dla obywateli UE nieposiadających obywatelstwa polskiego, w sytuacji, gdy prawo polskie wymaga podania (posiadania) numeru ewidencyjnego PESEL. Ww. przepis dopuszcza w takim wypadku możliwość podania oznaczenia ważnego dokumentu będącego dowodem tożsamości takiej osoby.
- IX. Należy ponadto stwierdzić, że na podstawie opiniowanego projektu ustawy zostają wprowadzone zmiany do ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, zgodnie z którymi członkiem zarządu gminy, powiatu oraz województwa może być osoba, która jest obywatelem polskim. Wprowadzenie kryterium obywatelstwa w stosunku do członków zarządów jest

zgodne z art. 5 ust. 3 Dyrektywy 94/80/WE, która upoważnia państwa członkowskie do zastrzeżenia, że tylko jego obywatele mogą pełnić urząd przewodniczącego, zastępcy lub członka wybieralnego ciała wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, jeżeli zostali wybrani do pełnienia urzędu przez okres trwania mandatu.

W konkluzji pozwalam sobie stwierdzić, iż przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa – w związku z dostosowaniem do prawa Unii Europejskiej jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Krzysztof Janik
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa, dnia 21 marca 2003 r.

RM-10-253-02
RCL.10-88/02(2)

Pan
Marek BOROWSKI
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na pismo z dnia 7 marca 2003 r. w sprawie zgodności przepisów rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy-Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa z art. 62 Konstytucji, pragnę poinformować, że kwestia ta była dwukrotnie przedmiotem opinii Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów oraz analizy w Rządowym Centrum Legislacji. W przedstawionych w tej sprawie opiniach, które pozwałam sobie przekazać w załączeniu, zwrócono uwagę na wątpliwości, jakie nasuwają się w związku z literalnym brzmieniem art. 62 Konstytucji, wskazując równocześnie na możliwe drogi rozwiązania tego problemu, zwłaszcza na takie rozumienie art. 62 Konstytucji, które pozwoli uznać ustalony w tym przepisie podmiotowy zakres praw wyborczych za minimalny, a zatem nie wykluczający jego rozszerzenia przez ustawodawstwo zwykłe.

Mając powyższe na uwadze, wyrażam pogląd, że istniejące wątpliwości co do zgodności przedmiotowego projektu ustawy z art. 62 Konstytucji nie powinny stać na przeszkodzie nadaniu mu dalszego biegu, natomiast ze względu na swoją wagę, wymagają oczywiście dalszych pogłębionych analiz i ekspertyz, możliwych do przeprowadzenia w toku prac legislacyjnych nad projektem.

Zał. Plik.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
WICEPREZES
Beata HEBDZYŃSKA

RCL.10-88/02

Warszawa, dnia 21 .12.2002 r.

Pan Aleksander PROKSA
SEKRETARZ RADY MINISTRÓW

W nawiązaniu do projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa /RM-10-253-02/, Rządowe Centrum Legislacji zauważa, że projektowana ustawa wymaga wnikliwej oceny w kontekście zarówno norm Konstytucji R.P., jak i postanowień wdrażanej tą ustawą dyrektywy nr 94/80/WE Rady Unii Europejskiej z dnia 19 grudnia 1994 r. ustanawiającą szczegółowe zasady korzystania przez obywateli Unii zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych.

Przepis art. 62 ust. 1 Konstytucji R.P. przyznaje czynne prawo wyborcze do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego obywatelom polskim, którzy nabyli je zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim /Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 z późn.zm./.

Projektowana ustawa z kolei przyznaje czynne i bierne prawo wyborcze również obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej.

Powstaje zatem pytanie – czy wskazany przepis konstytucyjny zamyka krąg podmiotów posiadających prawa wyborcze, czy też dopuszcza przyznanie takich praw również innym podmiotom, jeżeli wynika to z umów międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest lub będzie związana ?

Przebiegalski

Odpowiedź na to pytanie nie jest jednoznaczna. Wprawdzie art. 87 ust. 1 oraz art. 91 ust. 1 i 2 w związku z art. 241 ust. 1 Konstytucji R.P. czynią z ratyfikowanych umów międzynarodowych źródło prawa powszechnie obowiązującego, a nawet przyznają im pierwszeństwo przed ustawami, zaś art. 90 ust. 1 i art. 91 ust. 3 Konstytucji R.P. zezwalają na przekazanie organizacji międzynarodowej niektórych kompetencji organów władzy państwowej i pozwalają bezpośrednio stosować prawo ustanowione przez taką organizację, z pierwszeństwem przed ustawami, to jednak dyskusyjne jest odnoszenie tych reguł do samej Konstytucji R.P., zwłaszcza że w rozdziale XII ustanawia ona szczególny tryb jej zmiany, dodatkowo obostrzony w stosunku do wolności i praw politycznych, do których należą prawa wyborcze.

W doktrynie konstytucjonalizmu wypowiediany jest pogląd, że rozszerzenie podmiotowego zasięgu praw wyborczych wymaga korekty art. 62 Konstytucji R.P. Wprost wyartykułował to prof. Piotr Winczorek w Komentarzu do Konstytucji R.P. /Wyd. LIBER sp. z o.o. w Warszawie/.

Poważne wątpliwości sygnalizuje również Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów w opiniach sporządzonych przez prof. Lecha Garlickiego /RL-0303-83-2002 z dnia 16 lipca 2002 r./ i prof. Stanisława Gebethnera /RL-0303-111-2002 z dnia 5 grudnia 2002 r./.

Podobne wątpliwości wyraziła Państwowa Komisja Wyborcza w opinii do przedmiotowego projektu ustawy /ZPOW-700-2-02 z dnia 29 marca 2002 r./.

Drugą kwestię wymagającą szczególnej wnikliwości nasuwają te postanowienia inkorporowanej dyrektywy Rady Unii Europejskiej, które przyznają czynne i bierne prawo wyborcze obywatelom Unii Europejskiej w wyborach do organów podstawowych jednostek samorządu terytorialnego. Z jednej strony art. 164 ust. 1 Konstytucji R.P. przesądza, że w Rzeczypospolitej Polskiej podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina, z drugiej zaś – wspomniana dyrektywa Rady Unii Europejskiej w załączniku wymienia z nazwy podstawowe jednostki samorządu terytorialnego w poszczególnych państwach członkowskich, w których prawa wyborcze przysługują obywatelom Unii Europejskiej. Dlatego też kwestia jednostek samorządu terytorialnego objętych tą dyrektywą powinna być rozstrzygnięta bezpośrednio w jej załączniku. Nie musi nastąpić to do dnia przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej (zakładanego jako dzień wejścia w życie projektowanej ustawy), co powoduje, że nie jest jednoznaczne

wskazanie polskich jednostek samorządu terytorialnego, w których dyrektywa ta musiałaby być stosowana.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Meballh'.

Opracował :
Z. Śpiewak
gł. legislator
tel. 6947685

OPINIA

„PROCES AKCESYJNY POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

A KONSTYTUCJA Z 2 KWIETNIA 1997 r.”

I. ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Punktem wyjścia dla dalszych rozważań mogą być dwie uwagi wprowadzające.

Po pierwsze, choć istnieje w Polsce niepisana tradycja, że problematyką zmian w Konstytucji zajmują się przede wszystkim parlamentarzyści bądź głowa państwa, a rządowi nie nadaje się czynnej roli w tym zakresie (czego przejawem jest m. in. sformułowanie art. 236 ust. 1 Konstytucji), to w wypadku akcesji Polski do UE zachodzi sytuacja szczególna. Skoro bowiem zadaniem Rady Ministrów jest doprowadzenie do podpisania traktatu akcesyjnego, to Rada Ministrów musi się też interesować wszystkimi koniecznymi zmianami prawa wewnętrznego, również na poziomie konstytucyjnym.

Po drugie, nie budzi wątpliwości, że obecność Polski w UE powinna znaleźć szeroki wyraz w przepisach konstytucyjnych. Choć Konstytucja z 1997 r. była tworzona ze świadomością potrzeby stworzenia podstaw prawnych dla wejścia Polski do UE, to pozostało wiele istotnych kwestii, które będą wymagały precyzyjnego ujęcia na poziomie konstytucyjnym. Nie oznacza to jednak, że ta całościowa „europeizacja” Konstytucji musi nastąpić przed wejściem Polski do UE. Wręcz przeciwnie, wiele argumentów przemawia za zachowaniem na razie daleko idącej powściągliwości i za ograniczeniem ewentualnym zmian do niezbędnego minimum. Zwrócić należy uwagę na trzy momenty:

- podejmowanie obecnie szerszych propozycji zmian Konstytucji mogłoby prowadzić do odsunięcia w czasie procedury ratyfikacyjnej traktatu akcesyjnego. Wobec zaś znacznego rozciągnięcia w czasie procedury zmiany konstytucji (zwłaszcza, gdyby miała ona obejmować także przeprowadzenie referendum, o którym mowa w art. 235 ust. 6), trudne mogłoby się okazać utrzymanie terminu 2004 r. dla wejścia Polski do UE;

OPINIA
„PROCES AKCESYJNY POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ
A KONSTYTUCJA Z 2 KWIETNIA 1997 r.”

I. ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Punktem wyjścia dla dalszych rozważań mogą być dwie uwagi wprowadzające.

Po pierwsze, choć istnieje w Polsce niepisana tradycja, że problematyką zmian w Konstytucji zajmują się przede wszystkim parlamentarzyści bądź głowa państwa, a rządowi nie nadaje się czynnej roli w tym zakresie (czego przejawem jest m. in. sformułowanie art. 236 ust. 1 Konstytucji), to w wypadku akcesji Polski do UE zachodzi sytuacja szczególna. Skoro bowiem zadaniem Rady Ministrów jest doprowadzenie do podpisania traktatu akcesyjnego, to Rada Ministrów musi się też interesować wszystkimi koniecznymi zmianami prawa wewnętrznego, również na poziomie konstytucyjnym.

Po drugie, nie budzi wątpliwości, że obecność Polski w UE powinna znaleźć szeroki wyraz w przepisach konstytucyjnych. Choć Konstytucja z 1997 r. była tworzona ze świadomością potrzeby stworzenia podstaw prawnych dla wejścia Polski do UE, to pozostało wiele istotnych kwestii, które będą wymagały precyzyjnego ujęcia na poziomie konstytucyjnym. Nie oznacza to jednak, że ta całościowa „europeizacja” Konstytucji musi nastąpić przed wejściem Polski do UE. Wręcz przeciwnie, wiele argumentów przemawia za zachowaniem na razie daleko idącej powściągliwości i za ograniczeniem ewentualnym zmian do niezbędnego minimum. Zwrócić należy uwagę na trzy momenty:

- podejmowanie obecnie szerszych propozycji zmian Konstytucji mogłoby prowadzić do odsunięcia w czasie procedury ratyfikacyjnej traktatu akcesyjnego. Wobec zaś znacznego rozciągnięcia w czasie procedury zmiany konstytucji (zwłaszcza, gdyby miała ona obejmować także przeprowadzenie referendum, o którym mowa w art. 235 ust. 6), trudne mogłoby się okazać utrzymanie terminu 2004 r. dla wejścia Polski do UE;

- równoległe prowadzenie dwóch kampanii politycznych – akcesyjnej i konstytucyjnej, mogłoby prowadzić do nadmiernego zamieszania, zwłaszcza gdyby trzeba było przeprowadzać dwa kolejne referenda: nad zmianą Konstytucji, a zaraz potem nad wyrażeniem zgody na ratyfikację traktatu akcesyjnego;
- zakresu przyszłych zmian konstytucyjnych nie da się obecnie w pełni ustalić, bo nie zostały jeszcze zakończone prace nad reformą UE. Wszelkie „perspektywiczne” zmiany Konstytucji mogłyby się okazać dzisiaj nie tylko przedwczesne, ale i merytorycznie zawieszane w próżni.

Z tych względów za wskazane należy uznać odsunięcie szerszych zmian konstytucyjnych na okres, gdy Polska znajdzie się już w UE i gdy – z równoprawnym udziałem Polski – uformowany zostanie ostateczny kształt tej organizacji. Dalsze rozważania należy więc skoncentrować na ustaleniu minimalnie koniecznego zakresu zmian konstytucyjnych, które muszą być dokonane zanim możliwe stanie się wejście Polski do UE.

II. PODSTAWY AKCESJI

Nie ma konieczności dokonywania na obecnym etapie zmian w konstytucyjnym ujęciu ogólnych podstaw akcesji Polski do UE. Art. 90 ust. 1 Konstytucji jest wprawdzie ujęty w sposób bardzo ogólny, ale zawiera dwa elementy dla owej akcesji niezbędne. Po pierwsze, formułuje przyzwolenie (podstawę prawną) dla przystąpienia Polski do organizacji międzynarodowej tego typu i do przekazania na rzecz tej organizacji określonych kompetencji państwa. Po drugie, ustala granice (ramy) powiązania Polski z UE, bo dozwalając tylko na przekazanie „kompetencji organów władzy państwowej w niektórych sprawach”, nie pozwala by przekazanie to miało zakres całościowy i by przekształcało się w transfer suwerenności. Dalsze gwarancje w tym zakresie wynikają z art. 91 ust. 3.

Nie ma też konieczności dokonywania na obecnym etapie zmian w konstytucyjnym określeniu miejsca prawa UE wobec polskiego prawa wewnętrznego. Gdy chodzi o umowy międzynarodowe stanowiące podstawę prawa pierwotnego UE (zwłaszcza TWE) i o traktat akcesyjny, to art. 91 ust. 1 i 2 wyraźnie sytuują ich postanowienia przed ustawodawstwem krajowym i nadają im przymiot bezpośredniego stosowania. Gdy chodzi o tzw. prawo wtórne, to art. 91 ust. 3 przydaje mu podobną pozycję. Są to sformułowania wystarczające dla absorpcji prawa UE do krajowego porządku prawnego. Prawda, że sformułowania art. 91 ust. 2 (zwłaszcza w powiązaniu z art. 188 pkt 1 i 2) oraz art. 91 ust. 3 nie pozwalają na uznanie, że prawo UE – mając pierwszeństwo wobec ustaw krajowych – ma to pierwszeństwo także wobec Konstytucji. Może to kolidować ze stanowiskiem organów UE, które przyjmuje

poddanie prawodawstwa prawodawstwu unijnemu całokształtu krajowych przepisów prawnych, z konstytucją włącznie. Trzeba jednak zauważyć, że także w wielu innych krajach UE problem relacji prawa UE i konstytucji narodowych nie został jednoznacznie rozwiązany, a niektóre sądy konstytucyjne (RFN, Włochy) nie wykluczają możliwości badania zgodności prawa UE (pierwotnego lub wtórnego) z konstytucjami narodowymi. Skoro w państwach, gdzie problemy te powstały w praktyce blisko 30 lat temu, nie uznano za konieczne dokonanie ich precyzyjnego rozwiązania w konstytucji, nie wydaje się, aby było to konieczne – już teraz dla Polski. Nie można też nie zauważyć, że obecne ujęcie konstytucyjne stwarza dodatkowe gwarancje, że integracja Polski z UE nie nabierze totalnego charakteru, bo nie dałoby się to pogodzić z całokształtem obecnie obowiązujących przepisów konstytucyjnych.

III. PROCEDURA AKCESJI

Nie ma obecnie konieczności dokonywania zmian w postanowieniach art. 90 ust. 2-4 Konstytucji, natomiast istnieje pilna potrzeba ustawodawczego uregulowania szczegółów procedury zarządzania, przeprowadzania i ustalania prawnych skutków referendum akcesyjnego, o ile Sejm zdecyduje o wyborze tej drogi wyrażania zgody na ratyfikację traktatu akcesyjnego.

Na tle obecnych sformułowań konstytucyjnych nie budzi bowiem wątpliwości, że:

- Sejm (i tylko Sejm) jest władny do wyboru drogi wyrażania zgody na ratyfikację traktatu akcesyjnego i dopóki Sejm nie podejmie uchwały, o której mowa w art. 90 ust. 4, dalsza procedura toczyć się nie może;
- Jeżeli zostanie wybrana droga referendalna, to – wobec nakazu odpowiedniego stosowania art. 125 Konstytucji – wynik referendum staje się wiążący, jeżeli w referendum wzięła udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania. Jeżeli, przy zachowaniu takiej frekwencji referendalnej, większość głosów zostanie oddana za wyrażeniem zgody na ratyfikację, po stronie Prezydenta powstanie obowiązek dokonania takiej ratyfikacji. Jeżeli zaś większość głosów zostanie oddana przeciwko wyrażeniu zgody, to postępowanie ratyfikacyjne zostanie zamknięte i ratyfikacja nie będzie mogła zostać dokonana bez uprzedniej renegocjacji traktatu akcesyjnego (pomijam tu problem dopuszczalności powtórzenia referendum w późniejszym terminie).

Art. 90 nie daje natomiast wyraźnej odpowiedzi co do skutków sytuacji, gdy w referendum weźmie udział mniej niż połowa uprawnionych do głosowania. Interpretacja postanowień art. 90 ust. 2-4 w związku z art. 125 pozwala jednak na sformułowanie następujących konkluzji:

- wyniku takiego referendum nie można byłoby uznać za prawnie wiążący w rozumieniu art. 125 ust. 3. Tym samym, nawet gdyby większość głosujących opowiedziała się za wyrażeniem zgody na ratyfikację, do skutecznego prawnie wyrażenia zgody by nie doszło i nie byłoby możliwości dokonania ratyfikacji traktatu akcesyjnego przez Prezydenta RP;
- nawet gdyby większość głosujących opowiedziała się przeciwko wyrażeniu zgody na ratyfikację, nie doszłoby do skutecznej prawnie odmowy wyrażenia zgody i do zamknięcia procesu ratyfikacyjnego. Skoro bowiem przesłanką wiążącego charakteru referendum jest osiągnięcie ponad 50% frekwencji, to sytuacja prawna, gdy tej frekwencji nie osiągnięto, musi się różnić od sytuacji, gdy frekwencja ta zostanie osiągnięta. Skoro więc ostateczne zamknięcie procedury ratyfikacyjnej jest efektem wiążącego charakteru referendum, to referendum, które nie przyniesie wiążącego wyniku musi wywierać inny skutek prawny;
- uznać więc należy, że skutkiem prawnym referendum, w którym nie weźmie udziału więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, będzie – z jednej strony, brak wyrażenia zgody na ratyfikację, ale – z drugiej strony, brak także zakazu podejmowania dalszych prawem przewidzianych działań, które mogą do tej ratyfikacji doprowadzić. Nie ma zatem przeszkód konstytucyjnych, aby w takim wypadku Sejm – o ile uzna to polityczne za zasadne – zdecydował o przejściu do procedury parlamentarnego wyrażania zgody na ratyfikację (art. 90 ust. 2).

Kwestie te wymagają jednak szczegółowego unormowania w ustawie zwykłej, której szczegółowe postanowienia będą jednak podlegały kontroli Trybunału Konstytucyjnego, a wątpliwości konstytucyjne będą mogły znaleźć absolutnie pewne wyjaśnienie dopiero, gdyby stały się przedmiotem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

IV. PROBLEMY SZCZEGÓŁOWE

Zakres niezbędnych zmian konstytucyjnych wymaga też rozważenia w odniesieniu do kilku problemów o bardziej szczegółowym charakterze.

1. Prawo wyborcze – wybory do samorządów lokalnych.

Wejście Polski do UE stworzy obowiązek zapewnienia czynnego i biernego prawa wyborczego do organów przedstawicielskich w podstawowych jednostkach samorządu terytorialnego obywatelom innych państw UE, którzy rezydują w Polsce. Konieczne jest tym samym dokonanie zmian w ordynacji wyborczej do organów lokalnych.

Formułowane są natomiast rozbieżne poglądy co do tego, czy taka zmiana ordynacji wyborczej wymaga równoczesnej zmiany art. 62 ust. 1 Konstytucji. Z jednej strony, zwraca się uwagę, że skoro art. 62 ust. 1 przyznaje prawa wyborcze do organów samorządowych „obywatelom polskim”, to należy stosować wykładnię a contrario, co wyklucza rozszerzania tych praw na inne osoby. Prawa wyborcze, jako prawa polityczne są bowiem instrumentem realizacji suwerenności (władzy zwierzchniej) w państwie, a ta – w myśl art. 4 ust. 1 – należy do „Narodu”, czyli (w myśl Wstępu do Konstytucji) – do „obywateli Rzeczypospolitej”. Takie rozumowanie prowadzi do uznania konieczności zmiany art. 62 Konstytucji jeszcze przed zmianą ordynacji wyborczej, więc przed ratyfikacją traktatu akcesyjnego, bo inaczej traktatowi temu można byłoby zarzucić sprzeczność z konstytucją.

Z drugiej strony, formułuje się pogląd, że art. 62 ustala tylko minimalnie konieczny zakres podmiotowy praw wyborczych, a nie zakazuje rozszerzania tego zakresu przez ustawodawstwo zwykłe. W taki sposób mogą być rozumiane niektóre postanowienia Konstytucji, nie zakazujące rozszerzania zakresu podmiotowego tych praw.

Porównanie tych argumentów prowadzi do wniosku, iż nie jest absolutnie wykluczone przyjęcie takiej interpretacji art. 62, która pozwoli na wprowadzenie stosownych zmian do ordynacji wyborczej bez jednoczesnego nowelizowania Konstytucji. Zarazem jednak trzeba zauważyć, że nie jest to droga wolna od ryzyka i dopiero rozstrzygnięcie tej kwestii przez Trybunał Konstytucyjny (gdyby doszło do zaskarżenia przed nim tejże ustawy) pozwoli na uzyskanie pewności co do prawnych skutków art. 62. Jedynym zaś sposobem usunięcia tego ryzyka byłoby dokonanie – już teraz – nowelizacji art. 62 Konstytucji.

2. Prawo wyborcze – wybory do Parlamentu Europejskiego.

Wejście Polski do UE oznaczać będzie m. in., że w skład PE będzie wchodziła grupa deputowanych z Polski, wybranych w wyborach powszechnych. Prawo UE nie reguluje dokładnie trybu tych wyborów i pozostawia te kwestie ustawodawstwu narodowemu. Przed polski ustawodawcą zwykłym stanie więc konieczność uchwalenia ordynacji wyborczej do PE.

Nie ma natomiast konieczności „zakotwiczenia” tych wyborów w konstytucji przez odpowiednie rozbudowanie treści art. 62. Nie ma bowiem konstytucyjnego wymogu, by wszystkie istniejące procedury wyborcze znajdowały odrębną podstawę konstytucyjną – dość wskazać, że nie zgłaszano zastrzeżeń wobec ustawowego wprowadzenia procedury powszechnych wyborów wójtów, prezydentów i burmistrzów. Choć – z punktu widzenia kompletności konstytucji – lepiej byłoby, gdyby wspomniano w niej o wyborach do PE, nie

jest to jednak warunkiem sine qua non dla ustawowego unormowania procedury tych wyborów. Nie ma też konstytucyjnych przeszkód dla włączenia do udziału w tych wyborach obywateli innych państw UE (rezydujących lub nawet tylko przebywających w Polsce), bo skoro wybory do Parlamentu Europejskiego nie zostaną wspomniane w art. 62 Konstytucji, to wątpliwości wskazane w punkcie poprzednim, nie będą mogły powstać.

3. Zakres kompetencji Narodowego Banku Polskiego.

Ponieważ nie zakłada się, że wejście Polski do strefy euro nastąpi równocześnie z akcesją do UE, pozostanie – już po akcesji – dość dużo czasu aby dokonać zmiany w art. 227 ust. 1 i 5 Konstytucji. W momencie bowiem wejścia Polski do strefy euro, wyłączne kompetencje NBP ustalone w tych przepisach Konstytucji ulegną dezaktualizacji.

4. Określenie kompetencji parlamentu, związanych z działaniami organów rządowych w organach UE.

Wejście Polski do UE spowoduje pewne przesunięcia kompetencyjne między parlamentem a rządem, bo w UE większość istotniejszych decyzji (a zwłaszcza stanowienie prawa) należy do organów władzy wykonawczej. W podejmowaniu tych decyzji brać więc będą udział przedstawiciele polskiego rządu, a nie – parlamentu. Wyłoni to kwestię zakresu i form parlamentarnej kontroli i wpływu na działania przedstawicieli Polski w organach UE. Niewątpliwie najwłaściwszą drogą ich określenia byłoby dokonanie odpowiedniej zmiany Konstytucji (jak np. w RFN, Francji, Austrii, czy – ostatnio – w Finlandii), określającej stosowne uprawnienia parlamentu i obowiązków władzy wykonawczej. Nie jest to jednak warunkiem sine qua non dla akcesji Polski do UE, bo podział kompetencji między organami narodowymi pozostaje sprawą wewnętrzną każdego kraju.

Nie ma zresztą przeszkód dla ustawodawczego wprowadzenia pewnych obowiązków rządu wobec parlamentu – przypomnieć należy, że art. 95 ust. 2 Konstytucji dopuszcza opieranie kontrolnych kompetencji Sejmu wobec Rządu nie tylko na Konstytucji, ale i na ustawach zwykłych. Dopiero w tych ramach możliwe byłoby dalsze precyzowanie tych kompetencji w regulaminie Sejmu, bo (art. 112) regulamin może normować „sposób wykonywania” ustawowych obowiązków innych organów wobec Sejmu, ale nie może obowiązków tych samoistnie kształtować. Rozwiązanie takie byłoby jednak możliwe tylko jako przejściowe, bo w interesie parlamentu leży konstytucyjne uregulowanie omawianych tu zagadnień.

Projekt opinii przygotował prof. dr hab. Lech Garlicki.

Przewodniczący Rady Legislacyjnej

Trzeciński
prof. dr hab. Janusz Trzeciński

PRZEWODNICZĄCY RADY LEGISLACYJNEJ
przy Prezesie Rady Ministrów
prof. Janusz Trzcíński

RL-0303-33/03

Warszawa, 2003-03-20

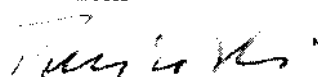
Pan

Marek WAGNER

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

W załączeniu uprzejmie przekazuję opinię w sprawie pytania, przedstawionego w piśmie z dnia 14 marca 2003 r. (znak: RM-10-253-02), o zgodność z art. 62 Konstytucji przepisów ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa.

Z poważaniem

RECEIVED
2003 MAR 24
10-253-02
4

RECEIVED
2003 MAR 24
10-253-02
6/02

RL-0303-33/03

Opinia

w sprawie pytania, przedstawionego w piśmie z dnia 14 marca 2003 r. (znak: RM-10-253-02), o zgodność z art. 62 Konstytucji przepisów projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa

Odpowiadając na pytanie o zgodność z art. 62 Konstytucji RP postanowień ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa dopuszczających do udziału w wyborach do organów samorządu terytorialnego obywateli UE przedkładam następujące wyjaśnienie:

1. Jednoznaczna odpowiedź na powyższe pytanie uzależniona jest od interpretacji postanowień art. 62 ust. 1 Konstytucji, który stanowi, że „Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat”.
2. Jeżeli przyjmiemy, że postanowienie: „obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania ... przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego...” oznacza, że „tylko obywatel polski” ma takie prawo i nikt, kto nie jest obywatelem polskim, takiego prawa nie ma to postanowienia ustawy rozszerzające prawo wybierania na obywateli UE (ale nie na innych cudzoziemców) - formalnie rzecz ujmując - są niezgodne z art. 62 ust. 1 Konstytucji.
3. Jeżeli zaś przyjmiemy, że postanowienie: „obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania... przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego...” oznacza, że przede wszystkim obywatel polski ma takie prawo, ale nie tylko obywatel polski, to wtedy istnieje możliwość ustawowego uzupełnienia

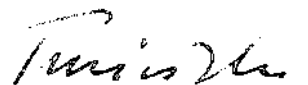
katalogu uprawnionych z tego przepisu, chyba że Konstytucja wyraźnie pozbawia takiej możliwości skorzystania przez cudzoziemca z tego prawa, tak jak w przypadku opisanym w art. 79 ust. 2 w zw. z art. 56 Konstytucji, gdzie odmawia się cudzoziemcowi prawa skargi konstytucyjnej w związku z postępowaniem o przyznanie mu prawa azylu.

Powyższe rozumowanie (pkt 3) łączy się z zagadnieniem szerszym, tzn. przyjmuje, że jeżeli Konstytucja nie wyklucza (nie zakazuje) rozszerzenia pewnych praw jednostki, to wtedy ustawowa droga ich uzupełnienia jest dopuszczalna na podstawie zasady domniemania zgodności ustawy z Konstytucją.

4. Za możliwością rozszerzającej interpretacji art. 62 ust. 1 Konstytucji przemawiają nadto następujące argumenty:
 - a. Prawo wybierania, o którym mowa w art. 62 ust. 1 Konstytucji, byłoby przyznane nie każdemu cudzoziemcowi, lecz tylko obywatelowi UE.
 - b. Przyznane byłoby na zasadzie wzajemności, jako reguła obowiązująca w prawie UE. Każdy obywatel polski po przystąpieniu Polski do UE stanie się także obywatelem UE korzystającym z wszelkich praw przysługujących obywatelowi Unii w danym państwie członkowskim.
 - c. Jest w Konstytucji postanowienie podobnie brzmiące jak art. 62 ust. 1, które niewątpliwie można interpretować szeroko. Art. 61 ust. 1 stanowi, że „Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy...” itd. Przepis ten czytany łącznie z przepisem art. 54 ust. 1 Konstytucji: „Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.” pokazuje, że postanowienie „obywatel polski ma prawo do uzyskiwania informacji”, nie oznacza, że tylko obywatel polski ma takie prawo.
 - d. Dostrzegać należy różnicę w sformułowaniach: „Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania...” (art. 62 Konstytucji) od sformułowania art. 99 ust. 1: „Wybrany do Sejmu może być obywatel polski mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 21 lat”. Formuła użyta w art. 99 ust. 1 wydaje się być kategoryczna i można ją czytać tylko w ten sposób, że „Wybrany do Sejmu może być tylko obywatel polski”, który nadto posiada prawo wybierania, tzn. czynne prawo wyborcze.
 - e. Art. 16 ust. 1 Konstytucji stanowi, że to „Ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego stanowi z mocy prawa wspólnotę

samorządową”. Używa się więc pojęcia „ogół mieszkańców”, a nie „ogół obywateli” na określenie tych, którzy tworzą samorząd terytorialny i biorą udział w jego życiu społecznym. Kryterium zamieszkania posługuje się również prawo UE w odniesieniu do prawa wyborczego do samorządu terytorialnego.

5. Tak więc nie da się jednoznacznie odpowiedzieć w powyższej sprawie do czasu aż Trybunał Konstytucyjny nie rozstrzygnie tego zagadnienia. Tak jak ta sprawa przedstawia się obecnie nie można by wydać jednoznacznego sądu o niezgodności kwestionowanych postanowień ustawy z art. 62 Konstytucji.
6. Nie ulega wątpliwości, iż wobec podnoszonych przez niektórych wątpliwości co do konstytucyjności cyt. ustawy z art. 62 Konstytucji optymalnym, ale wcale nie koniecznym rozwiązaniem tego zagadnienia byłoby wyraźne wpisanie w przyszłości do art. 62 Konstytucji możliwości udziału w referendum oraz w wyborach do samorządu terytorialnego obok obywateli polskich także obywateli UE.
7. W załączeniu przedstawiamy opinię Rady Legislacyjnej z dnia 16 lipca 2002 r. „Proces akcesyjny Polski do Unii Europejskiej a Konstytucja z 2 kwietnia 1997 r.”, a w szczególności uwagi na str. 5.

6. 12. 2002.

PRZEWODNICZĄCY RADY LEGISLACYJNEJ
przy Prezesie Rady Ministrów
prof. Janusz Trzcіński

RL- 0303-111/2002

Warszawa, 2002-12-05

Pan
dr Aleksander PROKSA
Prezes Rządowego Centrum Legislacji

W załączeniu uprzejmie przekazuję opinię Prezydium Rady Legislacyjnej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa oraz w sprawie projektu ustawy – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego.

Z poważaniem

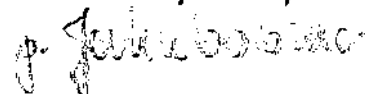

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI

2002 -12- - 6

Wpł.

RCL 10/88/02

RL-0303-111/2002

Opinia Prezydium Rady Legislacyjnej

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa

oraz

w sprawie projektu ustawy – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego

(projekty ustaw z dnia 8 i 15 października 2002 r.)

Sekretarz Komitetu Integracji Europejskiej pismem z dnia 30 października br. zwróciła się do Rady Legislacyjnej o wydanie opinii na temat projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw; ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa, a także projektu ustawy – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego.

I. Na posiedzeniu w dniu 6 listopada br. Rada Legislacyjna stwierdziła, że przedstawiony do zaopiniowania projekt ustawy – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (w wersji z 15.X.2002 r.) opracowany w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji obarczony jest licznymi istotnymi wadami natury merytorycznej oraz znaczącymi błędami natury legislacyjnej. Przyjęta w tym projekcie ustawy koncepcja systemu wyborczego jest niezgodna z podstawowymi zasadami wiążącymi państwa członkowskie Unii Europejskiej, które ustanowione zostały Decyzją Rady Unii Europejskiej z 25 czerwca i 23 września 2002 r. (ogłoszonej w Dz. Urz. WE L 283 z 21 października 2002 r.) o zmianie Aktu z 1976 r. w sprawie wyboru członków Parlamentu Europejskiego w bezpośrednich wyborach powszechnych.

Wobec powyższego Rada Legislacyjna zwróciła się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z wnioskiem o wycofanie projektu ustawy – Or-

dynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego z sugestią podjęcia prac zmierzających do przygotowania nowego projektu tej ustawy zgodnego ze wspólnymi podstawowymi zasadami wiążącymi państwa członkowskie Unii Europejskiej odnoszącymi się do systemu wyborczego do Parlamentu Europejskiego obowiązującymi w Unii Europejskiej, a zarazem spójnego z legislacyjnym rozwiązaniem i terminologią przyjętymi w obowiązującym w Polsce ustawodawstwie wyborczym.

Pismem z dnia 19 listopada br. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji poinformował Radę Legislacyjną o wycofaniu projektu (w wersji z 15. X. 2002 r.) i o podjęciu prac nad nowym projektem ustawy.

Parlament Europejski zaistnieje w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej dopiero po ratyfikacji Traktatu Akcesyjnego. Obecnie nie ma zatem podstawy prawnej do uchwalenia ustawy o wyborze członków Parlamentu Europejskiego.

To nie oznacza jednak, aby należało zaniechać prac nad przygotowaniem projektu ustawy o wyborze członków Parlamentu Europejskiego. Wręcz przeciwnie, prace legislacyjne w tym zakresie powinny ulec intensyfikacji i przyspieszeniu, tak aby formalne wykonanie inicjatywy ustawodawczej mogło nastąpić niezwłocznie po wyrażeniu zgody w referendum na ratyfikację Traktatu o przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej.

II. Na posiedzeniu w dniu 20 listopada br. Rada Legislacyjna oceniała projekt ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw; ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa.

W projektowanej ustawie zaproponowano nowelizację samorządowej ordynacji wyborczej oraz ustaw dotyczących ustroju samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.

Potrzeba tej nowelizacji wynika z konieczności dostosowania polskiego ustawodawstwa wyborczego do wymagań wynikających z art. 19 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz z Dyrektywy Rady UE 94/80/EC z dnia 19 grudnia 1994 r. określającej szczegółowe zasady korzystania z prawa

do głosowania i kandydowania w wyborach municypalnych obywateli zamieszkującym w państwie członkowskim którego nie są obywatelami. (Dz. Urz. WE, seria L, 368, 31/12/1994).

Wymieniona wyżej Dyrektywa Rady UE z 19 grudnia 1994 r. nakłada obowiązek przyznania pozostałym obywatelom Unii Europejskiej czynnego i biernego prawa wyborczego w wyborach municypalnych na równych zasadach z obywatelami państwa członkowskiego, w których przeprowadzane są wybory do podstawowych jednostek samorządu lokalnego.

Autorzy opiniowanego projektu ustawy błędnie jednak interpretują tekst Dyrektywy Rady UE, rozciągając obowiązek jej zastosowania także do wyborów do rad powiatu.

Z art. 2 ust. 1, lit. a i b Dyrektywy wynika jasno, że odnosi się do wyborów do rad i organów wykonawczych podstawowych jednostek samorządu lokalnego (*basie local government unit; collectivité locale de base*). A zatem dostosowanie polskich ustaw wyborczych do wymagań Dyrektywy Rady UE dotyczyć powinno wyborów do rad gmin oraz rad miejskich w miastach (gminach) na prawach powiatu i do Rady m. st. Warszawy ponieważ to one są, zgodnie z art. 164 Konstytucji RP, organami przedstawicielskim w podstawowych jednostkach samorządu lokalnego. Oczywiście odnosi się to również do bezpośrednich wyborów organów wykonawczych w podstawowych jednostkach samorządu lokalnego – czyli wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

W tym miejscu wypada zwrócić uwagę, że w odpowiednim czasie i w odpowiednim trybie rząd polski powinien wnieść o uzupełnienie Aneksu do Dyrektywy Rady UE z 19 grudnia 1994 r., w którym z nazwy w języku ojczystym, odrębnie dla każdego państwa, określa się podstawowe jednostki samorządu lokalnego.

Kolejną sprawą jest kwestia zgodności z Konstytucją przyznania czynnego i biernego prawa wyborczego obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, którzy nie są obywatelami RP.

Art. 62 ust. 1 Konstytucji stanowi, że prawo wybierania przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego mają obywatele polscy.

Dlatego rodzą się poważne wątpliwości, czy w ustawie zwykłej można rozszerzyć krąg osób uprawnionych do korzystania z czynnego prawa wyborczego o osoby nie będące obywatelami polskimi – i czynić to w ustawie bez uprzedniej zmiany postanowień art. 62 Konstytucji.

W kwestii tej Rada Legislacyjna wypowiedziała się szerzej w opinii z dnia 16 lipca 2002 r. (RL-0303-83/2002).

Rada Legislacyjna rozważała możliwość ustanowienia domicylu, od którego uzależnione byłoby korzystanie z czynnego prawa wyborczego w odniesieniu do wyborów rad w podstawowych jednostkach samorządu lokalnego.

Doświadczenia z wyborów samorządowych w 2002 r. – w tym wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – wskazują, że art. 12 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i do Senatu RP był wykorzystywany do wpisywania do rejestrów wyborców przybywających do gminy z zamiarem stałego pobytu już w okresie trwania kampanii wyborczej. Działania te często inspirowali wójtowie, zabiegający o ponowny wybór. To było nadużycie wynikające z nieprawidłowego stosowania art. 11 i 12 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i do Senatu RP.

Jednocześnie ustawy wyborcze (samorządowa ordynacja wyborcza i parlamentarna ordynacja wyborcza) nakazują dla ustalenia faktu stałego zamieszkania stosować przepisy Kodeksu cywilnego – tj. art. 25, który stanowi, że miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

O wpisaniu do stałego rejestru wyborców decyduje wójt i on rozstrzyga o tym, czy osoba występująca o wpisywanie jej do rejestru wyborców przebywa z zamiarem stałego pobytu. Decyzji tej towarzyszy uznaniowość i dlatego może tu dochodzić do nadużycia poważającego zasadę uczciwych wyborów.

Dlatego wskazanym byłoby wyraźnie określenie w ustawie minimalnego czasu pobytu wyborcy w gminie potwierdzonego wpisaniem go do stałego rejestru wyborców.

Powinien to być co najmniej okres równy okresowi czasu wyznaczonego ustawowo na prowadzenie kampanii wyborczej. Innymi słowy, do udziału w wyborach municypalnych miałby być uprawniony wyborca, który wpisany został

do stałego rejestru najpóźniej w dniu poprzedzającym zarządzenie wyborów. Taki warunek wprowadzony w ustawie jest dopuszczalny ponieważ nie może być traktowany jako ustanowienie domicylu.

Domicyl zostałby natomiast ustanowiony w razie uzależnienia wykonywania czynnego prawa wyborczego od faktu zamieszkiwania wyborcy w gminie z zamiarem stałego pobytu co najmniej od roku (lub dwóch bądź więcej lat), lecz wymagałoby to już dokonania zmian w Konstytucji, co w chwili obecnej należy wykluczyć.

Oczywiście, zgodnie z wymaganiami Dyrektywy Rady UE z 19 grudnia 1994 r., taki obowiązek wpisania wyborcy do stałego rejestru najpóźniej w dniu poprzedzającym zarządzenie wyborów musiałby odnosić się zarówno do obywateli polskich, jak i innych obywateli Unii Europejskiej.

Rada Legislacyjna wyraża opinię, że należy wprowadzić ustawowe zmiany dotyczące prowadzenia stałego rejestru wyborców – a więc dokonania odpowiedniej nowelizacji przepisów rozdziału 4 ustawy z 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP.

Chodzi w tym przypadku nie tylko o wyodrębnienie w stałym rejestrze wyborców części obejmującej obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, którzy przebywają w gminie z zamiarem stałego pobytu i wystąpili z wnioskiem o wpisanie ich do rejestru wyborców.

Równie ważnym jest, aby stały rejestr wyborców przekształcony został w powszechny (obligatoryjny) system skomputeryzowanego rejestru wyborców, istniejący równolegle do powszechnego systemu ewidencji ludności PESEL, obejmującego zarówno obywateli RP jak i innych obywateli Unii Europejskiej stale przebywających na obszarze gminy – przy jednoczesnym ustawowym zdefiniowaniu pojęcia „stały pobyt” poprzez określenie obiektywnego kryterium czasu figurowania w stałym rejestrze wyborców

Waga tego problemu polega na tym, że na organach administracji w RP ciążyć będzie obowiązek przekazywania właściwym organom państw członkowskich UE informacji zarówno o obywatelach UE wpisanych do rejestru wyborców w Polsce, jak i o obywatelach polskich korzystających z praw wyborczych w innych państwach członkowskich UE. Tymi organami administracji publicz-

nej powinny być minister właściwy do spraw administracji publicznej i podległe mu organy gminy (miasta) odpowiedzialne za prowadzenie stałego rejestru wyborców.

W opiniowanym projekcie ustawy obowiązek ten błędnie nałożono na „właściwy organ wyborczy”. Organy wyborcze to PKW, komisarze wyborczy, terytorialne komisje wyborcze, okręgowe komisje wyborcze oraz obwodowe komisje wyborcze i żaden z tych organów nie prowadzi stałego rejestru wyborców.

III. Art. 1 opiniowanego projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa obarczony jest nadto następującymi wadami:

1. Zmiany wnoszone są do ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, która po 15 lutego 2002 r. była dwukrotnie nowelizowana – 20 czerwca 2002 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 984) i 26 lipca 2002 r. (Dz. U. Nr 127, poz. 1089). Dlatego – choćby z tego powodu – zmiana w pkt 7 jest sformułowana nieprawidłowo, a jak niżej wskazano, jest w ogóle niepotrzebna.

2. Nowelizacja art. 5 i art. 6 ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw powinna być inaczej skonstruowana, np. przez wyraźne wydzielenie w odrębne ustępy przepisów dotyczących praw wyborczych obywateli Unii Europejskiej nie będących obywatelami polskimi.

3. Brak jest ustawowej definicji „państwa pochodzenia”. Należy tu posłużyć się definicją zawartą w art. 2 ust. 1 lit. d Dyrektywy Rady UE z 19 grudnia 1994 r.

4. Proponowana zmiana art. 7 ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw jest zbędna, ponieważ obecne brzmienie art. 7 przyznaje bierne prawo wyborcze wszystkim osobom, które posiadają czynne prawo wyborcze, co regulują art. 5 i art. 6.

5. Sprawy będące przedmiotem uregulowania w art. 1 pkt 4 i 5 opiniowanego projektu ustawy powinny być wprowadzone – jak wyżej wskazano –

do rozdziału 4 rozdziału 4 ustawy z 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP.

Art. 34 ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw powinien być rozszerzony jedynie o nowy ustęp 2a stwierdzający, że do spisu wyborców wpisuje się jedynie osoby, które wpisane zostały do stałego rejestru najpóźniej w dniu poprzedzającym zarządzenie wyborów.

Należy też zwrócić uwagę, że termin „lista wyborcza” należy zastąpić określeniem „lista wyborców” (w polskiej terminologii prawa wyborczego chodzi o rejestr wyborców). „Lista wyborcza” to kolokwializm – w dodatku wieloznaczny.

6. Zmiana zaproponowana w art. 1 pkt. 6 opiniowanego projektu ustawy jest zbędna jeśli dokonana będzie odpowiednia zmiana art. 5 i art. 6 ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz w odpowiednim miejscu umieści się przepis zaproponowany w pkt 7.

7. Zmiana zaproponowana w art. 1 pkt. 7 opiniowanego projektu ustawy powinna znaleźć się w Dziale VIII ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, np. z oznaczeniem „Art. 203b”.

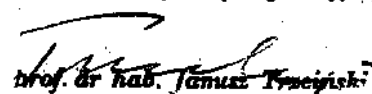
8. Zasada niepołączalności mandatu radnego z mandatem członka Parlamentu Europejskiego powinna być umieszczona w innej ustawie – ustawie o wyborze członków Parlamentu Europejskiego.

9. Art. 1 pkt. 9 opiniowanego projektu ustawy jest zbędny jako bezprzedmiotowy.

IV. W konkluzji – zważywszy na powyżej przedstawione uwagi – Rada Legislacyjna aprobuje kierunek zmian zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa, zalecając jednocześnie dokonanie koniecznych poprawek, o których mowa w niniejszej opinii.

Projekt opinii sporządził prof. dr hab. Stanisław Gebethner.

Przewodniczący Rady Legislacyjnej

prof. dr hab. Janusz Trzebiński

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI**

z dnia

w sprawie uzupełniającego rejestru wyborców dla obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi.

Na podstawie art. 34a ust. 7 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, Nr 160, poz. 1060, z 2001 r. Nr 45, poz. 497, Nr 89, poz. 971 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089, Nr 214, poz. 1806 i z r. Nr, poz.) zarządza się co następuje.

§ 1.

1. Rozporządzenie określa, dla uzupełniającego rejestru wyborców:
 - 1) wzór uzupełniającego rejestru wyborców;
 - 2) zasady prowadzenia i aktualizacji uzupełniającego rejestru wyborców;
 - 3) wzór wniosku o wpisanie wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców;
 - 4) sposób udostępnienia uzupełniającego rejestru wyborców i wzór wniosku o jego udostępnienie;
 - 5) wzory zawiadomień o wpisaniu wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców;
 - 6) sposób przekazywania okresowych informacji o wyborcach objętych uzupełniającym rejestrem wyborców.
2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:
 - 1) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw;
 - 2) uzupełniającym rejestrze wyborców – należy przez to rozumieć uzupełniający rejestr wyborców dla obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej nie będących obywatelami polskimi.

§ 2.

1. Uzupełniający rejestr wyborców obejmuje następujące dane:
 - 1) dla wyborców stale zamieszkałych na obszarze gminy – nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia, obywatelstwo, rodzaj i numer dokumentu tożsamości, datę i adres stałego zamieszkania na obszarze gminy oraz adres ostatniego zameldowania na pobyt stały w Polsce i adres ostatniego stałego zamieszkania w Polsce, pod którym wyborca został wcześniej wpisany do uzupełniającego rejestru wyborców w innej gminie;

- 2) numer ewidencyjny PESEL, jeżeli taki 7-ostał nadany wyborcy;
 - 3) adres zamieszkania i nazwa gminy, w której wyborca był umieszczony na liście wyborców społeczności lokalnej w kraju pochodzenia;
 - 4) informacje o utracie prawa wybierania (czynnego prawa wyborczego) w Polsce lub w kraju pochodzenia;
 - 5) informacje o skorzystaniu z biernego prawa wyborczego w Polsce.
2. Uzupełniający rejestr wyborców jest prowadzony:
 - 1) w formie kartoteki lub
 - 2) w systemie informatycznym, pod warunkiem uwzględnienia danych, o których mowa w ust. 1.
 3. Wzór karty uzupełniającego rejestru wyborców stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3.

1. Wpisanie wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców następuje na pisemny wniosek obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej nie będącego obywatelem polskim, zawierający dane wymienione w art. 34 ust. 4 ustawy i informacje dodatkowe, po okazaniu dokumentu będącego dowodem tożsamości wyborcy.
2. Wzór wniosku o wpisanie wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.
3. Wpisanie wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców polega na założeniu karty rejestru lub zapisanie danych wymienionych w § 2 ust. 1 w systemie informatycznym.

§ 4.

1. Rejestr wyborców w gminie mającej status miasta prowadzi się według ulic wymienionych w porządku alfabetycznym, w obrębie ulicy - według kolejnych numerów domów, a w obrębie domów - według kolejnych numerów mieszkań.
2. Rejestr wyborców w gminie innej niż określona w ust. 1 prowadzi się według poszczególnych miejscowości, a w nich - według kolejnych numerów domów; jeżeli w miejscowości są ulice - także według ulic wymienionych w porządku alfabetycznym i kolejnych numerów domów oraz mieszkań.

§ 5.

1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) zawiadamia bezzwłocznie właściwy urząd gminy o wpisaniu wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców w gminie:
 - 1) jeżeli wpis dotyczył wyborcy zameldowanego na pobyt stały na obszarze innej gminy;
 - 2) jeżeli wpis dotyczył wyborcy wcześniej wpisanego do uzupełniającego rejestru wyborców w innej gminie, na której obszarze wyborca nie był zameldowany na pobyt stały.
2. Urząd gminy, który otrzymał zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, obowiązany jest:
 - 1) wykreślić wyborcę z uzupełniającego rejestru wyborców, jeżeli wcześniej wykreślenia takiego nie dokonał;
 - 2) niezwłocznie powiadomić zawiadamiającego, jeżeli posiada informację, iż

wyborca utracił prawo wybierania, zmianie uległy jego dane osobowe lub zmarł, dołączając uwierzytelnioną kserokopię tej informacji.

3. Wzory zawiadomień, o których mowa w ust. 1 oraz w ust. 2 pkt 2 stanowią załączniki nr 3 i nr 4 do rozporządzenia.

§ 6.

1. Wykreślenie wyborcy z uzupełniającego rejestru wyborców następuje:
 - 1) na wniosek wyborcy;
 - 2) po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w § 5 ust. 1, że wyborca został wpisany do uzupełniającego rejestru wyborców w innej gminie;
 - 3) po otrzymaniu zawiadomienia, iż wyborca utracił prawa wyborcze w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) utracił prawa wyborcze w państwie pochodzenia albo w innym państwie Unii Europejskiej;
 - 5) w wypadku śmierci po otrzymaniu urzędowego potwierdzenia.
2. Wykreślenie wyborcy z uzupełniającego rejestru wyborców polega na wyłączeniu do zbioru pomocniczego karty rejestru wraz z dokumentem stanowiącym podstawę wykreślenia lub przeniesieniem danych wyborcy zarejestrowanych w formie informatycznej do odrębnego pomocniczego zbioru informatycznego, pod nazwą „Wyborcy wykreśleni z uzupełniającego rejestru wyborców”. Karty zbioru pomocniczego i dane zbioru informatycznego przechowywane są przez 1 rok.

§ 7.

1. Rejestr wyborców jest aktualizowany poprzez:
 - 1) uwzględnienie zmian dokonanych na podstawie przepisów o aktach stanu cywilnego lub ewidencji ludności;
 - 2) dokonywanie zmian wynikających z decyzji wydanych po rozpatrzeniu reklamacji;
 - 3) dokonywanie zmian wynikających z zawiadomień, o których mowa w § 5 ust. 3 ustawy;
 - 4) dostosowywanie rejestru wyborców do wprowadzonych przez radę gminy zmian w nazwach miejscowości, ulic i oznaczeniu numerów domów;
 - 5) przekazywanie do właściwego urzędu gminy odpowiedniej części rejestru wyborców – w wypadku zmiany granic lub utworzenia nowej gminy.
2. Dokumenty stanowiące podstawę do wprowadzenia zmian, o których mowa w ust. 1, przechowywane są w odrębnym zbiorze przejściowym przez okres 1 roku.

§ 8.

1. Uzupełniający rejestr wyborców udostępnia się do wzglądu w urzędzie gminy na pisemny wniosek, zawierający dane umożliwiające ustalenie tożsamości wyborcy w rejestrze.
2. Udostępnienie rejestru polega na okazaniu indywidualnej karty osobowej mieszkańca, którego dotyczy wniosek, z jednoczesnym zasłonięciem danych osobowych mieszkańców niepodanych we wniosku i udzieleniu informacji w zakresie niezbędnym do wniesienia reklamacji.

3. Udostępnienie rejestru prowadzonego w formie elektronicznej polega na okazaniu wydruku danych wyborcy, którego dotyczy wniosek, w zakresie określonym w ust. 2.
4. Wzór wniosku o udostępnienie rejestru wyborców stanowi załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 9.

1. Wójt, burmistrz (prezydent miasta) przekazuje właściwemu komisarzowi wyborczemu do 10 dnia miesiąca następującego po zakończeniu każdego kwartału okresową informację o wyborcach objętych uzupełniającym rejestrem wyborców.
2. Wzór informacji określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

§ 10.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

**MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI**

Załącznik do rozporządzenia
Ministra
praw Wewnętrznych i Administracji
z dnia (poz.)

Załącznik nr 1

**WZÓR KARTY
UZUPEŁNIAJĄCEGO REJESTRU WYBORCÓW**

Nr decyzji o wpisaniu do rejestru wyborców
Data decyzji o wpisaniu do rejestru wyborców

Dane osobowe wyborcy:

Nazwisko	
Imiona Data urodzenia	Imię ojca
Obywatelstwo	
Nr ewidencyjny PESEL*	
Rodzaj i numer dokumentu tożsamości	
Adres stałego zamieszkania wyborcy na obszarze gminy, w której został wpisany do rejestru wyborców	
Adres zameldowania wyborcy na pobyt stały w Polsce	
Adres ostatniego stałego zamieszkania w Polsce, pod którym wyborca wcześniej był wpisany do uzupełniającego rejestru wyborców w innej gminie	
Adres zamieszkania i nazwa gminy, w której wyborca był umieszczony na liście wyborców społeczności lokalnej w kraju pochodzenia	
Informacje o utracie praw wybierania: a) w Polsce: b) w kraju pochodzenia:	
Informacja o skorzystaniu z biernego prawa wyborczego w Polsce (kiedy i nazwa rady gminy/miasta)	
Adnotacje	

*⁹⁾ Wpisać, jeśli wyborca posiada numer ewidencyjny PESEL.

WZÓR WNIOSKU O WPISANIE WYBORCY DO UZUPEŁNIAJĄCEGO REJESTRU WYBORCÓW

.....
(nazwiska i imiona)

.....
(adres zamieszkania)

Wójt Gminy/Burmistrz/Prezydent Miasta^{*)}

w

WNIOSEK O WPISANIE DO UZUPEŁNIAJĄCEGO REJESTRU WYBORCÓW

1. Na podstawie art. 34a ust. 4 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U. Nr 95, poz. 602 ze zmianami) wnoszę o wpisanie mnie do uzupełniającego rejestru wyborców pod adresem stałego zamieszkania na obszarze gminy w:

a) miejscowość

b) ulica, nr domu....., nr mieszkania

- 2. Nazwisko
- 3. Imiona
- 4. Imię ojca
- 5. Data urodzenia
- 6. Obywatelstwo
- 7. Nr ewidencyjny PESEL^{**)}
- 8. Rodzaj i numer dokumentu tożsamości
- 9. Adres stałego zamieszkania
- 10. Adres zameldowania na pobyt stały w Polsce
- 11. Adres ostatniego stałego miejsca zamieszkania w Polsce, pod którym wyborca był wpisany do uzupełniającego rejestru wyborców w innej gminie
- 12. Adres zamieszkania i nazwa gminy, w której wyborca był umieszczony na liście wyborców w społeczności lokalnej w kraju pochodzenia

.....
(podpis)

^{*)} Niepotrzebne skreślić
^{**)} Wpisuje wnioskodawca, który posiada nadany numer ewidencyjny PESEL.

**WZÓR ZAWIADOMIENIA
O WPISANIU WYBORCY DO UZUPEŁNIAJĄCEGO REJESTRU WYBORCÓW**

..... dnia

Wójt Gminy/
Burmistrz/Prezydent Miasta *)
w
Nr

Wójt Gminy/Burmistrz/Prezydent Miasta *)
W

Zawiadamiam, że Pan/Pani syn/córka
(nazwisko i imiona) (imię ojca)
ur. posiadająca obywatelstwo
(data urodzenia) (nr ewidencyjny PESEL)

zameldowany/a na pobyt stały w Waszej gminie pod adresem
wcześniej wpisany/a do uzupełniającego rejestru wyborców w Waszej gminie pod adresem
..... *) został/a wpisany/a na własny wniosek dnia
do tutejszego uzupełniającego rejestru wyborców pod adresem stałego zamieszkania na obszarze
naszej gminy/miasta w
(adres)

Powyższe przekazuję w celu uwzględnienia w uzupełniającym rejestrze wyborców.

.....
(pieczęć i podpis)

*) Niepotrzebne skreślić.

**WZÓR ZAWIADOMIENIA
O UTRACIE PRAW WYBORCZYCH/
ZMIANIE DANYCH OSOBOWYCH/ZGONIE WYBORCY*)
UMIESZCZONEGO W UZUPEŁNIAJĄCYM REJESTRZE WYBORCÓW**

..... dnia

Wójt Gminy/
Burmistrz/Prezydent Miasta*)
w
Nr

Wójt Gminy/Burmistrz/Prezydent Miasta*)

W

W związku z otrzymanym zawiadomieniem o wpisaniu do uzupełniającego rejestru wyborców na terenie Waszej gminy/miasta pod adresem Pana/Pani

(nazwisko i imiona)

syna/córki , ur. , obywatela/ki.....
(imię ojca) (data urodzenia)

pod adresem
(miejscowość – adres)

- przesyłam zawiadomienie Sądu/organy wyborczego kraju pochodzenia*)
z dnia o utracie przez ww. praw wyborczych*),

- informuję, że zainteresowany:

1) zmienił/a:

- nazwisko na *)
(nowe nazwisko)

- adres zameldowania na *)
(nowy adres)

2) zmarł/a *) – akt zgonu nr sporządzony przez USC

Powyższe przekazuję w celu uwzględnienia w uzupełniającym rejestrze wyborców.

.....
(pieczęć i podpis)

*) Niepotrzebne skreślić.

**WZÓR WNIOSKU
O UDOSTĘPNIENIE UZUPEŁNIAJĄCEGO REJESTRU WYBORCÓW**

..... dnia

.....
(nazwisko i imiona wnioskodawcy)

.....
(adres wnioskodawcy – miejscowość)

.....
(ulica, nr domu i nr lokalu)

Wójt Gminy/Burmistrz/Prezydent Miasta^{*)}

W

**WNIOSEK
O UDOSTĘPNIENIE UZUPEŁNIAJĄCEGO REJESTRU WYBORCÓW**

Proszę o potwierdzenie, czy w uzupełniającym rejestrze wyborców figuruje Pani/Pan

.....
(nazwisko i imię – imiona)

.....
(adres zamieszkania)

.....
(ewentualne inne dane)

.....
(podpis wnioskodawcy)

Wyjaśnienie:

Każdy może wnieść do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) reklamację na nieprawidłowości w uzupełniającym rejestrze wyborców, a w szczególności w sprawie: pominięcia wyborcy w rejestrze, wpisania do rejestru osoby, która nie ma prawa wybierania, niewłaściwych danych o osobach wpisanych do rejestru, ujęciu w rejestrze osoby, która nie zamieszkuje stale na obszarze gminy. Reklamację wnosi się pisemnie lub ustnie do protokołu.

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

**WZÓR INFORMACJI
O WYBORCACH OBJĘTYCH UZUPEŁNIAJĄCYM REJESTREM WYBORCÓW
za kwartał roku**

.....
stan na dzień
(kończący kwartał sprawozdawczy)

.....
(nazwa gminy, miasta)

1. Wyborcy wpisani do uzupełniającego rejestru wyborców.

Lp.	nazwisko	imiona	imię ojca	data urodzenia	obywatelstwo	adres zamieszkania w Polsce	ostatni adres zamieszkania w kraju pochodzenia	nr ewidencyjny PESEL lub rodzaj i numer dokumentu tożsamości	data wpisu do rejestru

2. Wyborcy wpisani do uzupełniającego rejestru wyborców, uczestniczący w wyborach do rady gminy, wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta), w referendum lokalnym.

Lp.	nazwisko	imiona	imię ojca	data urodzenia	obywatelstwo	adres zamieszkania w Polsce	ostatni adres zamieszkania w kraju pochodzenia	nr ewidencyjny PESEL lub rodzaj i numer dokumentu tożsamości	data i rodzaj wyborów lub referendum

3. Wyborcy wpisani do uzupełniającego rejestru wyborców, którzy utracili prawo wybierania w Rzeczypospolitej Polskiej.

Lp.	nazwisko	imiona	imię ojca	data urodzenia	obywatelstwo	adres zamieszkania w Polsce	ostatni adres zamieszkania w kraju pochodzenia	nr ewidencyjny PESEL lub rodzaj i numer dokumentu tożsamości	podstawa prawna utraty praw wyborczych

.....
(pieczęć i podpis)

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie uzupełniającego rejestru wyborców dla obywateli Unii Europejskiej nie będących obywatelami polskimi stanowi wypełnienie upoważnienia zawartego w art. 34a ust. 7 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. u. nr 95, poz. 602, z późn. zm.).

W projekcie określono:

- 1) wzór uzupełniającego rejestru wyborców;
- 2) zasady prowadzenia i aktualizacji uzupełniającego rejestru wyborców;
- 3) wzór wniosku o wpisanie wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców;
- 4) sposób udostępnienia uzupełniającego rejestru wyborców i wzór wniosku o jego udostępnienie;
- 5) wzory zawiadomień o wpisaniu wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców;
- 6) sposób przekazywania okresowych informacji o wyborcach objętych uzupełniającym rejestrem wyborców.

Przyjęto, iż uzupełniający rejestr wyborców będzie prowadzony w formie kartoteki lub w systemie informatycznym. W projekcie określono sposób prowadzenia rejestru oraz wskazano jakie dane zostaną w nim ujęte. Przyjęto, że wpis wyborcy do uzupełniającego rejestru wyborców będzie dokonywany na pisemny wniosek obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej nie będącego obywatelem polskim. Określono przypadki, w których będzie dokonywane wykreślenie wyborcy z rejestru i tak nastąpi ono:

- 1) na wniosek wyborcy;
- 2) po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w § 5 ust. 1, że wyborca został wpisany do uzupełniającego rejestru wyborców w innej gminie;
- 3) po otrzymaniu zawiadomienia, iż wyborca utracił prawa wyborcze w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) utracił prawa wyborcze w państwie pochodzenia albo w innym państwie Unii Europejskiej;
- 5) w wypadku śmierci po otrzymaniu urzędowego potwierdzenia.

W projekcie określono też zasady udostępniania do wglądu rejestru.

Skutki finansowe dla budżetu państwa ustawy mogą wiązać się z koniecznością zabezpieczenia odpowiednich środków, na realizację przez gminy zleczonych im zadań w zakresie prowadzenia uzupełniającego rejestru wyborców i współpracy w zakresie aktualizacji zawartych w nim danych z właściwymi organami Państw Członkowskich UE.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny.

Zestawienie przepisów prawa Unii Europejskiej, których wdrożenie jest celem projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa.

Lp.	Nr i treść art. implementowanej Dyrektywy Rady 94/80/WE	Nr i treść art. ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, powiatów i sejmików województw, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa, wdrażającej postanowienia Dyrektywy Rady 94/80/WE
1.	<p><u>Artykuł 1</u></p> <p>1. Niniejsza Dyrektywa określa szczegółowe zasady korzystania przez obywateli Unii zamieszkujących w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami, z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w tym państwie.</p> <p>2. Przepisy niniejszej dyrektywy nie mają wpływu na przepisy prawa państwa członkowskiego w zakresie prawa do głosowania i kandydowania w wyborach przysługującego jego obywatelom zamieszkującym poza jego terytorium lub obywatelom krajów trzecich, którzy zamieszkują w tym państwie.</p>	<p>Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, z tym że przepisy ustawy, o której mowa w art.1, mają zastosowanie do kadencji następujących po kadencji, w czasie której ustawa weszła w życie.</p>
2.	<p><u>Artykuł 2</u></p> <p>1. Do celów niniejszej dyrektywy:</p> <p>a) termin „podstawowa jednostka samorządu terytorialnego” oznacza jednostki administracyjne wymienione w załączniku do niniejszej Dyrektywy, które, zgodnie z prawem wewnętrznym każdego z państw członkowskich, zawierają ciała wyłonione z bezpośrednich i powszechnych wyborów oraz są uprawnione do zarządzania, na poziomie organizacji politycznej i administracyjnej, pewnymi sprawami lokalnymi na swoją własną odpowiedzialność;</p> <p>b) termin „wybory lokalne” oznacza bezpośrednie i</p>	<p>Art. 1 pkt 2 nowelizujący art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <p>„Art. 6 ust. 2. Przez państwo pochodzenia rozumie się państwo członkowskie Unii Europejskiej, którego obywatelem jest dany obywatel Unii Europejskiej .”</p>

	<p>powszechne wybory członków rad wybieralnych oraz, w stosownych przypadkach, zgodnie z prawem wewnętrznym każdego z państw członkowskich, szefa i członków ciał wykonawczych podstawowej jednostki samorządu terytorialnego;</p> <p>c) „państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje” oznacza państwo członkowskie, w którym obywatel Unii zamieszkuje, lecz którego nie jest obywatelem;</p> <p>d) „rodzime państwo członkowskie” oznacza państwo członkowskie, którego obywatelem jest dany obywatel Unii;</p> <p>e) „lista wyborców” oznacza oficjalny spis wszystkich wyborców uprawnionych do głosowania w danej podstawowej jednostce samorządu terytorialnego lub jej części, sporządzony i uaktualniany przez właściwe władze zgodnie z przepisami ordynacji wyborczej państwa członkowskiego, w którym dany obywatel zamieszkuje, lub spis ludności, jeśli zawiera informacje o uprawnieniu do udziału w wyborach;</p> <p>f) „dzień nabycia prawa wyborczego” oznacza dzień lub dni, w których obywatele Unii spełniają wymogi w zakresie głosowania lub kandydowania w wyborach w tym państwie, zgodnie z przepisami prawa państwa członkowskiego, w którym zamieszkują;</p> <p>g) „oficjalne oświadczenie” oznacza złożone przez zainteresowaną osobę oświadczenie, którego nieścisłość powoduje, że podlega ona karze zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego.</p> <p>2. Państwo członkowskie powiadamia Komisję jeśli jednostka samorządu terytorialnego wymieniona w załączniku jest, w wyniku zmian w prawie wewnętrznym, zastąpiona przez inną</p>	
--	---	--

	<p>jednostkę wykonującą funkcje określone w ust. 1 lit.a) niniejszego artykułu lub, jeśli w wyniku takiej zmiany prawa, taka jednostka jest zniesiona lub inne takie jednostki są ustanowione.</p> <p>W ciągu trzech miesięcy od otrzymania takiej informacji, wraz z zastrzeżeniem poczynionym przez Państwo Członkowskie, że żadne prawa osób przewidziane w niniejszej dyrektywie nie zostaną naruszone, Komisja przyjmie załącznik do niej wprowadzając odpowiednie zmiany, wykreślenia lub uzupełnienia. Tak zmieniony załącznik będzie opublikowany w Dzienniku Urzędowym.</p>	
3.	<p>Artykuł 3</p> <p>Osoba, która w dniu nabycia praw wyborczych:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) jest obywatelem Unii w znaczeniu ustalonym w art. 8 ust. 1 akapit drugi Traktatu, b) nie jest obywatelem państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje, lecz spełnia te same warunki w zakresie prawa do głosowania i kandydowania w wyborach, jakie to państwo stawia swoim obywatelom w przepisach swojego prawa, <p>ma prawo do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, w którym zamieszkuje, zgodnie z niniejszą dyrektywą.</p>	<p>Art. 1 pkt 1 nowelizujący art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <p>„Art. 5. ust. 2. Obywatelowi Unii Europejskiej, nie będącemu obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat oraz stale zamieszkuje na obszarze działania rady gminy przysługuje prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) do rady gminy.”</p>
4.	<p>Artykuł 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeśli w celu głosowania lub kandydowania w wyborach obywatele państwa członkowskiego, w którym zamieszkują muszą spędzić określony okres czasu jako mieszkańcy tego państwa, uznaje się, że osoby uprawnione do głosowania i kandydowania zgodnie z art. 3 spełniły ten warunek, jeśli przebywali przez taki sam okres czasu w innym państwie członkowskim. 2. Jeśli, zgodnie z prawem wewnętrznym państwa członkowskiego 	<p>Art. 1 pkt 4 lit b, dot. art. 34 ust.2a ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <p>„Art. 34 ust. 2a. Do spisu wyborców wpisuje się osoby, które zostały wpisane odpowiednio do stałego rejestru wyborców w gminie lub do stałego i uzupełniającego rejestru wyborców w gminie, najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień zarządzenia wyborów.”</p>

	<p>zamieszkania, jego obywatele mogą głosować i kandydować tylko w jednostce samorządu terytorialnego, w której znajduje się ich główne miejsce zamieszkania, uprawnieni do głosowania i kandydowania zgodnie z art. 3 są zobowiązani również do spełnienia tego wymogu.</p> <p>3. Ust. 1 nie narusza przepisów krajowych państw członkowskich, zgodnie z którymi korzystanie z prawa głosowania i kandydowania w danej jednostce samorządu terytorialnego ograniczone jest zamieszkiwaniem przez minimalny okres w tej jednostce. Ponadto ust. 1 nie narusza jakiegokolwiek przepisu krajowego już obowiązującego w państwie członkowskim z dniem przyjęcia niniejszej dyrektywy, zgodnie z którym korzystanie z prawa do głosowania i kandydowania jest ograniczone zamieszkiwaniem przez minimalny okres w części składowej państwa członkowskiego, którego częścią jest dana jednostka.</p>	
5.	<p><u>Artykuł 5</u></p> <p>1. Państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje może zastrzec, że obywatel Unii, któremu, na podstawie odrębnego wyroku lub orzeczenia wydanego na gruncie prawa karnego lub cywilnego, odebrano prawo do kandydowania w wyborach na podstawie przepisów prawa rodzimego państwa członkowskiego, nie może korzystać z tego prawa w wyborach lokalnych.</p> <p>2. Złożony przez obywatela Unii wniosek o kandydowanie w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, w którym zamieszkuje, zostaje odrzucony, jeśli obywatel ten nie przedstawi dokumentów, o których mowa w art. 9 ust. 2 lub zaświadczenia, o którym mowa w art. 9 ust. 2 lit. b).</p> <p>3. Państwa członkowskie mogą zastrzec, że tylko ich obywatele mogą pełnić urząd szefa, zastępcy lub członka wybieralnego ciała wykonawczego danej jednostki samorządu terytorialnego,</p>	<p>Art. 1 pkt 3 i 7 dotyczący art. 7 ust. 2 oraz art. 199c ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Art. 7. 2. Obywatel Unii Europejskiej pozbawiony biernego prawa wyborczego w państwie pochodzenia nie może korzystać z tego prawa w wyborach do rad gmin.”; - „Art. 199c. Kto narusza zakazy określone w art. 7 ust. 2 podlega karze grzywny.”. <p>Art. 2. dot. art. 26 ust. 2a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.)</p> <p>„Art. 26 ust. 2a. Wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) może być osoba, która jest obywatelem polskim.”</p> <p>Art. 3, dot. art. 26 ust. 2a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o</p>

	<p>jeśli zostali oni wybrani do pełnienia urzędu przez okres trwania mandatu.</p> <p>Państwa członkowskie mogą również zastrzec, że czasowe lub stałe pełnienie funkcji szefa, zastępcy lub członka ciała wykonawczego danej jednostki samorządu terytorialnego może być ograniczone tylko do ich obywateli.</p> <p>Mając na uwadze Traktat oraz zasady ogólne prawa, państwa członkowskie mogą podjąć odpowiednie, konieczne i proporcjonalne do celu środki tak, aby zapewnić, że urzędy, o których mowa w pierwszym akapicie mogą być sprawowane jedynie przez własnych obywateli oraz funkcje tymczasowe, o których mowa w drugim akapicie, mogą być sprawowane jedynie przez własnych obywateli.</p> <p>Państwa członkowskie mogą również zastrzec, że obywatele Unii wybrani jako członkowie rad lokalnych nie mogą brać udziału ani w wyborach członków takiego zgromadzenia.</p>	<p>samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.)</p> <p>„Art. 26 ust. 2a. Członkiem zarządu powiatu może być osoba, która jest obywatelem polskim.”</p> <p>Art. 4, dot. art. 31 ust. 2a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.)</p> <p>„Art. 31 ust. 2a. Członkiem zarządu województwa może być osoba, która jest obywatelem polskim.”</p>
6.	<p><u>Artykuł 6</u></p> <p>1. Osoby uprawnione do kandydowania, zgodnie z art. 3, podlegają tym samym warunkom dotyczącym niemożności łączenia funkcji, które dotyczą, zgodnie z prawem wewnętrznym państwa członkowskiego, w którym zamieszkują, obywateli tego państwa.</p> <p>2. Państwa członkowskie mogą zastrzec, że sprawowanie wybieralnego urzędu w organach lokalnych państwa członkowskiego, w którym dana osoba zamieszkuje, nie może być łączone ze sprawowaniem równorzędnych urzędów w innych państwach członkowskich, których łączenie jest zakazane.</p>	<p>fakultatywny</p>
7.	<p><u>Artykuł 7</u></p> <p>1. Wyborca, w rozumieniu art. 3, korzysta ze swojego prawa do głosowania w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, w którym zamieszkuje, jeśli wyraził taką chęć.</p>	<p>Art. 1 pkt 6 nowelizujący art. 99 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <p>„Art. 99 ust.2. Do każdego zgłoszenia należy dołączyć pisemne</p>

	<p>2. Jeśli głosowanie w państwie członkowskim, w którym dany obywatel zamieszkuje, jest obowiązkowe, wyborcy, w rozumieniu art. 3, którzy zostali wpisani na listę wyborców, mają również obowiązek głosowania.</p> <p>3. Państwa członkowskie, w których głosowanie nie jest obowiązkowe, mogą wprowadzić automatyczną rejestrację wyborców, w rozumieniu art. 3, na listę wyborców.</p>	<p>oświadczenie kandydatów o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz o posiadaniu prawa wybieralności (biernego prawa wyborczego) do danej rady, a w przypadku kandydatów nie posiadających obywatelstwa polskiego dodatkowo oświadczenia określające obywatelstwo oraz adres i okres stałego zamieszkania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, adres zamieszkania jaki kandydat posiadał na obszarze państwa pochodzenia, a także zaświadczenie wydane przez właściwe władze państwa pochodzenia, że nie został pozbawiony biernego prawa wyborczego lub że pozbawienie takiego prawa nie jest znane tym władzom. Zgoda kandydata na kandydowanie w wyborach powinna zawierać dane: imię (imiona), nazwisko, wiek oraz numer ewidencyjny PESEL kandydata; zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem.”</p>
8.	<p><u>Artykuł 8</u></p> <p>1. Państwa członkowskie podejmą wszelkie niezbędne działania w celu wpisania wyborcy, w rozumieniu art. 3, na listę wyborców w odpowiednim terminie przed dniem wyborów.</p> <p>2. W celu wpisania imienia i nazwiska wyborcy na listę wyborców, w rozumieniu art. 3, powinien on przedstawić te same dokumenty, jak wyborca mający obywatelstwo danego państwa. Państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje, może również wymagać aby wyborca, w rozumieniu art. 3, przedstawił ważny dokument tożsamości, wraz z oficjalnym oświadczeniem z określeniem jego obywatelstwa oraz adres w państwie członkowskim, w którym zamieszkuje.</p> <p>3. Wyborcy, w rozumieniu art. 3, którzy zostali wpisani na listę wyborców w państwie członkowskim, w którym zamieszkują pozostaną na listach wyborców, na tych samych warunkach jak obywatele tego państwa, do czasu, aż zostaną z nich usunięte automatycznie, ponieważ nie spełniają już wymogów dotyczących korzystania z ich praw do głosowania.</p>	<p>Art. 1 pkt 4, 5 i 6 dot. art. 34 ust. 2 i ust. 2a, art. 34a i art. 203 b ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Art. 34 ust. 2. Spis sporządza się w urzędzie gminy, najpóźniej w 14 dniu przed dniem wyborów, na podstawie stałego rejestru wyborców w gminie, prowadzonego na zasadach określonych w przepisach ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz uzupełniającego rejestru wyborców, prowadzonego na zasadach określonych w art. 34a.”, - „Art. 34 ust. 2a. Do spisu wyborców wpisuje się osoby, które zostały wpisane odpowiednio do stałego rejestru wyborców w gminie lub do stałego i uzupełniającego rejestru wyborców w gminie, najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień zarządzenia wyborów.”, - „Art. 34a 1. Do sporządzenia spisu wyborców dla wyborów do rad gmin oraz sporządzenia spisu osób uprawnionych do udziału

<p>Wyborcy, którzy zostali wpisani na listę wyborców na własną prośbę, mogą być z tej listy skreśleni jeśli wyrażą taką wolę. Jeśli wyborcy przeniosą się do innej jednostki samorządu terytorialnego w tym samym państwie członkowskim, zostaną oni wpisani na listę wyborców w tej jednostce na takich samych warunkach jak wyborcy będący obywatelami tego państwa.</p>	<p>w referendum lokalnym, gmina prowadzi dodatkowo jako zadanie zlecone, uzupełniający rejestr wyborców obejmujący wyborców nie posiadających obywatelstwa polskiego.</p> <ol style="list-style-type: none">2. W uzupełniającym rejestrze wyborców wymienia się nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia, obywatelstwo i adres zamieszkania wyborcy.3. Uzupełniający rejestr wyborców jest udostępniany, na pisemny wniosek, do wglądu w urzędzie gminy.4. Wyborcy nie posiadający obywatelstwa polskiego wpisywani są do uzupełniającego rejestru wyborców na pisemny wniosek zawierające dane, o których mowa w ust. 2, po okazaniu ważnego dokumentu będącego dowodem tożsamości wyborcy. Wniosek obejmuje także oświadczenie o posiadaniu obywatelstwa Unii Europejskiej, adresie zamieszkania wyborcy w tym czasie oraz adresie i dacie stałego zamieszkania na obszarze działania rady, przy czym, w przypadku wyborcy stale zamieszkałego na obszarze gminy bez zameldowania na pobyt stały wskazanie ostatniego miejsca zameldowania na pobyt stały poza obszarem gminy.5. Wykreślenie wyborcy z uzupełniającego rejestru wyborców następuje na wniosek zainteresowanego lub z urzędu na skutek utraty prawa wybierania.6. W sprawach nieuregulowanych przepisami ust. 1 – 5 odpowiednio stosuje się przepisy Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej regulujące kontrolę prawidłowości prowadzenia rejestru wyborców.7. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej określi w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia uzupełniającego rejestru wyborców, ustalając wzór rejestru metody jego aktualizacji i sposób udostępniania, wzór wniosku o udostępnienie rejestru
--	---

		<p>oraz wniosku o wpisanie wyborcy do rejestru oraz wzór zawiadomienia o wpisaniu do rejestru wyborców, a także sposób przekazywania przez urzędy gmin właściwym organom wyborczym okresowych informacji o wyborcach objętych uzupełniającym rejestrem wyborców.”,</p> <p>- „Art. 203b. Ilekroć przepisy ustawy wymagają podania numeru ewidencyjnego PESEL, wymóg ten, w odniesieniu do obywatela Unii Europejskiej nie posiadającego obywatelstwa polskiego może zostać spełniony również przez podanie oznaczenia ważnego dokumentu będącego dowodem tożsamości takiej osoby.”.</p>
9.	<p><u>Artykuł 9</u></p> <p>1. Składając wniosek o kandydowanie w wyborach, osoba uprawniona do kandydowania w myśl art. 3, przedstawia te same dokumenty, jak kandydat mający obywatelstwo danego państwa. Państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje może zażądać od niej przedstawienia oficjalnego oświadczenia z określeniem jej obywatelstwa oraz adresu w państwie członkowskim, w którym zamieszkuje.</p> <p>2. Państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje może również wymagać od osoby uprawnionej do kandydowania, w myśl art. 3:</p> <p>a) określenia w oficjalnym oświadczeniu, o którym mowa w ust. 1, które przedstawia wraz z wnioskiem o kandydowanie w wyborach lokalnych, że nie została pozbawiona tego prawa w rodzimym państwie członkowskim,</p> <p>b) w przypadku wątpliwości dotyczących oświadczenia określone do w lit.a lub, jeśli jest to wymagane przepisami prawa państwa członkowskiego, w którym ta osoba zamieszkuje, okazania przed lub po terminie wyborów zaświadczenia wydanego przez właściwe</p>	<p>Art. 1 pkt 6 i 7 dot. art. 99 ust. 2 i art. 203 b ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <p>- „Art. 99 ust. 2. Do każdego zgłoszenia należy dołączyć pisemne oświadczenie kandydatów o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz o posiadaniu prawa wybieralności (biernego prawa wyborczego) do danej rady, a w przypadku kandydatów nie posiadających obywatelstwa polskiego dodatkowo oświadczenia określające obywatelstwo oraz adres i okres stałego zamieszkania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, adres zamieszkania jaki kandydat posiadał na obszarze państwa pochodzenia, a także zaświadczenie wydane przez właściwe władze państwa pochodzenia, że nie został pozbawiony biernego prawa wyborczego lub że pozbawienie takiego prawa nie jest znane tym władzom. Zgoda kandydata na kandydowanie w wyborach powinna zawierać dane: imię (imiona), nazwisko, wiek oraz numer ewidencyjny PESEL kandydata; zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem.”,</p> <p>- „Art. 203b. Ilekroć przepisy ustawy wymagają podania numeru ewidencyjnego PESEL, wymóg ten, w odniesieniu do obywatela</p>

	<p>władze w jej rodzimym państwie członkowskim, że nie została ona pozbawiona prawa do kandydowania lub że władze te nie mają informacji o ewentualnym pozbawieniu jej takiego prawa,</p> <p>c) przedstawienia ważnego dowodu tożsamości,</p> <p>d) określenia w oficjalnym oświadczeniu, o którym mowa w ust. 1, że nie pełni urzędu, który nie pozwala na łączenie funkcji w rozumieniu art. 6 ust. 2,</p> <p>e) podania ostatniego miejsca zamieszkania na terenie rodzimego państwa członkowskiego, jeśli takie istniało.</p>	<p>Unii Europejskiej nie posiadającego obywatelstwa polskiego może zostać spełniony również przez podanie oznaczenia ważnego dokumentu będącego dowodem tożsamości takiej osoby.”.</p>
10.	<p><u>Artykuł 10</u></p> <p>1. Państwo członkowskie, w którym dana osoba zamieszkuje, poinformuje ją w odpowiednim czasie o czynnościach podjętych w związku z jej wnioskiem o wpis na listę wyborców lub o decyzji w sprawie przyjęcia jej wniosku o kandydowanie w wyborach.</p> <p>2. W przypadku odmowy wpisania osoby na listę wyborców lub odmowy przyjęcia lub odrzucenia jej wniosku o kandydowanie w wyborach, osoba ta jest uprawniona do korzystania ze środków prawnych na takich samych warunkach, jakie przepisy prawa państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje, przewidują dla wyborców i osób uprawnionych do kandydowania w wyborach będących obywatelami tego państwa.</p>	<p>Art. 1 pkt 5 dot. art. 34 a ust. 6 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <p>- „Art. 34a ust. 6. W sprawach nieuregulowanych przepisami ust. 1 – 5 odpowiednio stosuje się przepisy Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej regulujące kontrolę prawidłowości prowadzenia rejestru wyborców.”.</p>
11.	<p><u>Artykuł 11</u></p> <p>We właściwym terminie i w odpowiedni sposób, państwo członkowskie, w którym dany wyborca oraz osoba uprawniona do kandydowania w wyborach, w myśl art. 3, informuje ich o warunkach i szczegółowych zasadach korzystania z prawa do głosowania i kandydowania w wyborach w tym państwie.</p>	<p>Art. 1 pkt 6 dot. art. 34b ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.)</p> <p>„Art.34.b.1. Właściwy organ wyborczy jest zobowiązany przekazywać właściwym władzom państwa pochodzenia informacje o:</p> <p>1) wpisie lub wykreśleniu z uzupełniającego rejestru wyborców obywatela Unii Europejskiej,</p>

		<p>2) skorzystaniu przez obywatela Unii Europejskiej z biernego prawa wyborczego w Rzeczypospolitej Polskiej,</p> <p>3) utracie przez obywatela Unii Europejskiej praw wyborczych w Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>2. Właściwy organ wyborczy zobowiązany jest przekazywać informacje o zdolności wyborczej obywateli polskich korzystających z praw wyborczych w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.</p> <p>3. Minister właściwy do spraw zagranicznych w porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, określi, w drodze rozporządzenia, zakres, tryb, terminy i formę przekazywania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz wzory wniosków o udzielenie informacji o obywatelu Unii Europejskiej przez właściwe władze państwa pochodzenia, a także wzór zaświadczenia o prawie obywatela polskiego do głosowania – w sposób odpowiadający wymogom prawa Unii Europejskiej.”.</p>
--	--	--

DYREKTYWA RADY 94/80/WE

z dnia 19 grudnia 1994 r.

ustanawiająca szczegółowe zasady korzystania z prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii zamieszkałych w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 8b ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów³,

a także mając na uwadze, co następuje:

Traktat o Unii Europejskiej oznacza nowy etap w procesie tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy; jednym z celów Traktatu jest ustanowienie w sposób spójny i solidarny stosunków między narodami Państw Członkowskich; do jego podstawowych celów należy wzmocnienie ochrony praw i interesów obywateli Państw Członkowskich poprzez wprowadzenie obywatelstwa Unii;

w tym celu w tytule II Traktatu o Unii Europejskiej wprowadza się obywatelstwo Unii dla wszystkich obywateli Państw Członkowskich oraz przyznaje im w związku z tym pewne prawa;

prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim zamieszkania, przewidziane w art. 8b ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, stanowi przykład zastosowania zasady równości oraz zasady równouprawnienia wobec osób mających obywatelstwo danego państwa i osób będących obywatelami innego państwa oraz wynika z prawa swobodnego przemieszczania i przebywania usankcjonowanego art. 8a Traktatu;

stosowanie art. 8b ust. 2 Traktatu nie zakłada pełnej harmonizacji systemów wyborczych Państw Członkowskich, celem tego postanowienia jest zniesienie wymogu obywatelstwa, od którego większość Państw Członkowskich uzależnia wykonywanie prawa głosowania oraz prawa kandydowania; ponadto, aby uwzględnić zasadę proporcjonalności, określoną w art. 3b

¹ Dz.U. nr C 323, z 21.11.1994.

² Opinia wydana 14 września 1994 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

³ Opinia wydana 28 września 1994 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

ust. 3 Traktatu, treść wspólnotowych przepisów prawnych w tej dziedzinie nie powinna wykraczać poza regulacje niezbędne do osiągnięcia celu art. 8b ust. 1 Traktatu;

celem art. 8b ust. 1 jest zapewnienie wszystkim obywatelom Unii, bez względu na to, czy są obywatelami Państwa Członkowskiego, na terenie którego zamieszkują czy nie, możliwości korzystania w tym państwie ze swojego prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych na równych zasadach; warunki stawiane osobom nie mającym obywatelstwa danego państwa, między innymi dotyczące czasu zamieszkania i dowodu zamieszkania, powinny być takie same, jak warunki stawiane obywatelom tego Państwa Członkowskiego, jeśli takie warunki są w ogóle stawiane; od osób nie mających obywatelstwa nie należy wymagać spełnienia dodatkowych szczególnych warunków, chyba że, w wyjątkowych sytuacjach, odmienne traktowanie obywateli i osób nie mających obywatelstwa danego Państwa Członkowskiego jest uzasadnione szczególnymi okolicznościami, które wprowadzają różnice pomiędzy nimi;

art. 8b ust. 1 Traktatu uznaje prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim zamieszkania, które to prawo nie zastępuje prawa do głosowania i kandydowania w Państwie Członkowskim, którego obywatelem jest dana osoba; należy szanować wolność wyboru obywateli Unii odnośnie uczestniczenia bądź nie w wyborach lokalnych Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkują; jest właściwe, aby ci obywatele mogli wyrazić swoją wolę korzystania z prawa głosowania w tym państwie; w Państwach Członkowskich, w których głosowanie nie jest obowiązkowe powinno się zezwalać na wpisywanie z urzędu tych obywateli na listę wyborców;

sposób w jaki działa samorząd terytorialny w różnych Państwach Członkowskich odzwierciedla różne polityczne i prawne tradycje oraz charakteryzuje się różnorodnością struktur; termin „wybory lokalne” nie oznacza tego samego w każdym z Państw Członkowskich; celem niniejszej dyrektywy musi zatem być zdefiniowanie tego terminu; wybory lokalne należy rozumieć jako bezpośrednie wybory powszechne na poziomie podstawowej jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostek podległych; termin ten obejmuje bezpośrednie wybory powszechne zarówno do odpowiednich rad lokalnych jak i na członków lokalnych organów wykonawczych;

pozbawienie prawa udziału w wyborach może zostać orzeczone na podstawie decyzji indywidualnej właściwych władz Państwa Członkowskiego zamieszkania albo Państwa Członkowskiego pochodzenia; mając na uwadze znaczenie polityczne wybieranego w wyborach lokalnych urzędu, Państwa Członkowskie powinny być uprawnione do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków celem zapewnienia, że osoba, która została pozbawiona prawa do kandydowania w Państwie Członkowskim pochodzenia, nie może odzyskać tego prawa poprzez fakt zamieszkania w innym Państwie Członkowskim; problem ten, który odnosi się w szczególności do kandydatów nie będących obywatelami Państwa Członkowskiego jest wystarczająco istotny, aby stanowić uzasadnienie dla istnienia przepisu umożliwiającego tym Państwom Członkowskim, które uznają to za konieczne, pozbawienia tych kandydatów prawa udziału w wyborach nie tylko w Państwie Członkowskim zamieszkania lecz również w ich Państwie Członkowskim pochodzenia; mając jednak na uwadze zasadę proporcjonalności wystarczy jeśli prawo do głosowania podlega zasadom pozbawienia prawa głosowania w Państwie Członkowskim zamieszkania;

obowiązki kierownicze w podstawowej jednostce samorządu terytorialnego mogą obejmować uczestniczenie w sprawowaniu władzy publicznej oraz ochronę ogólnego interesu, Państwa

Członkowskie powinny mieć prawo do zastrzeżenia sprawowania tych urzędów dla swoich obywateli; Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość podjęcia odpowiednich działań w tym celu; działania te nie mogą, bardziej niż jest to konieczne dla osiągnięcia tego celu, ograniczać możliwości obywateli innych Państw Członkowskich zostania wybranym ;

również branie udziału w wyborach parlamentarnych przez osoby wybrane w wyborach lokalnych powinno być zastrzeżone dla własnych obywateli;

jeśli przepisy prawa Państw Członkowskich stanowią, że sprawowanie urzędu pochodzącego z wyboru nie może być łączone ze sprawowaniem innego urzędu, Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość rozszerzyć zakres takich zakazów także wobec równoważnych urzędów sprawowanych w innych Państwach Członkowskich;

jakiegokolwiek odstępstwo od ogólnych zasad niniejszej dyrektywy, zgodnie z art. 8b ust. 1 Traktatu musi być uzasadnione specyficznymi problemami Państwa Członkowskiego; wszelkie odstępstwa muszą, ze swej natury, podlegać kontroli;

takie szczególne problemy mogą powstawać w Państwie Członkowskim, w którym zamieszkuje lecz nie posiada jego obywatelstwa procent obywateli Unii w wieku uprawniającym do udziału w wyborach znacznie przekraczający średnią; odstępstwa są zagwarantowane w przypadkach kiedy tacy obywatele stanowią ponad 20% ogółu wyborców; odstępstwa takie muszą być oparte na kryterium czasu zamieszkania;

obywatelstwo Unii ma na celu umożliwić obywatelom Unii lepszą integrację w państwie przyjmującym; w tym kontekście jest zgodne z intencją autorów Traktatu uniknięcie polaryzacji między listami kandydatów będących obywatelami danego państwa i nie będących jego obywatelami;

ryzyko polaryzacji dotyczy w szczególności Państwa Członkowskiego, w którym procent obywateli Unii nie mających obywatelstwa tego państwa a będących w wieku uprawniającym do udziału w wyborach przekracza 20% ogólnej liczby mieszkających tam obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania; dlatego ważne jest, aby takie Państwo Członkowskie mogło ustanowić, zgodnie z art. 8b Traktatu, szczegółowe przepisy dotyczące składu list kandydatów;

należy uwzględnić fakt, że w niektórych Państwach Członkowskich ich mieszkańcy mający obywatelstwo innych Państw Członkowskich mają prawo głosowania w wyborach do krajowego parlamentu, formalności przewidziane przez niniejszą dyrektywę mogą być w konsekwencji uproszczone;

Królestwo Belgii charakteryzuje się specyficznymi cechami i właściwą równowagą, związanymi z faktem, że artykuły 1-4 jego Konstytucji przewidują trzy urzędowe języki oraz podział na regiony oraz gminy, w związku z czym pełne zastosowanie niniejszej dyrektywy w pewnych gminach może powodować skutki uzasadniające możliwość zastosowania odstępstwa od niniejszej dyrektywy, aby uwzględnić te specyficzne cechy i równowagę;

Komisja dokona oceny stosowania niniejszej dyrektywy z mocy prawa lub faktycznie, łącznie ze zmianami w elektoracie, które wystąpią od momentu wejścia w życie dyrektywy; Komisja przedstawi sprawozdanie na ten temat Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

1. Niniejsza dyrektywa określa szczegółowe zasady korzystania przez obywateli Unii zamieszkujących w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami, z prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w tym państwie.
2. Przepisy niniejszej dyrektywy nie mają wpływu na przepisy Państwa Członkowskiego dotyczące prawa głosowania i kandydowania w wyborach jego obywateli zamieszkujących poza jego terytorium lub obywateli państw trzecich, którzy zamieszkują w tym państwie.

Artykuł 2

1. Do celów niniejszej dyrektywy:
 - a) termin „podstawowa jednostka samorządu terytorialnego” oznacza jednostki administracyjne wymienione w załączniku do niniejszej dyrektywy, które, zgodnie z prawem wewnętrznym każdego z Państw Członkowskich, posiadają organy wyłonione w powszechnych wyborach bezpośrednich oraz są uprawnione do zarządzania, na poziomie organizacji politycznej i administracyjnej, określonymi sprawami lokalnymi na swoją własną odpowiedzialność;
 - b) termin „wybory lokalne” oznacza powszechne wybory bezpośrednie członków rad lokalnych oraz, w stosownych przypadkach, zgodnie z prawem wewnętrznym każdego z Państw Członkowskich, przewodniczącego i członków organu wykonawczego podstawowej jednostki samorządu terytorialnego;
 - c) „Państwo Członkowskie zamieszkania” oznacza Państwo Członkowskie, w którym obywatel Unii zamieszkuje, lecz którego nie jest obywatelem;
 - d) „Państwo Członkowskie pochodzenia” oznacza Państwo Członkowskie, którego obywatelstwo posiada dany obywatel Unii;
 - e) „lista wyborców” oznacza urzędowy spis wszystkich wyborców uprawnionych do głosowania w danej podstawowej jednostce samorządu terytorialnego lub jej części, sporządzony i uaktualniany przez właściwe władze zgodnie z przepisami ordynacji wyborczej Państwa Członkowskiego zamieszkania, lub rejestr meldunkowy, jeśli wskazuje na uprawnienia do udziału w wyborach;
 - f) „określony dzień” oznacza dzień lub dni, w których obywatele Unii zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego zamieszkania muszą spełniać wymogi niezbędne do głosowania lub kandydowania w wyborach w tym państwie;

g) „oficjalne oświadczenie” oznacza złożone przez zainteresowaną osobę oświadczenie, którego nieścisłość powoduje, że podlega ona karze zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego.

2. Państwo Członkowskie powiadamia Komisję, jeśli jednostka samorządu terytorialnego wymieniona w załączniku została, w wyniku zmian w prawie wewnętrznym, zastąpiona przez inną jednostkę pełniącą funkcje określone w ust. 1 lit. a) niniejszego artykułu lub, jeśli w wyniku takiej zmiany prawa, jakaś jednostka jest zniesiona lub ustanowiona.

W ciągu trzech miesięcy od otrzymania takiej informacji, wraz z zastrzeżeniem poczynionym przez Państwo Członkowskie, że żadne prawa osób przewidziane w niniejszej dyrektywie nie zostaną naruszone, Komisja zmieni załącznik wprowadzając odpowiednie uzupełnienia, skreślenia lub dodatki. Tak zmieniony załącznik będzie opublikowany w Dzienniku Urzędowym.

Artykuł 3

Osoba, która w określonym dniu:

- a) jest obywatelem Unii w znaczeniu ustalonym w art. 8 ust. 1 akapit drugi Traktatu,
- b) nie jest obywatelem Państwa Członkowskiego zamieszkania, lecz spełnia te same warunki w zakresie prawa głosowania i kandydowania w wyborach, jakie to państwo nakłada na swoich obywateli w przepisach swojego prawa,

ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym zamieszkuje, zgodnie z niniejszą dyrektywą.

Artykuł 4

1. Jeśli, aby głosować lub kandydować w wyborach obywatele Państwa Członkowskiego zamieszkania muszą przebywać w tym państwie przez pewien minimalny okres, uznaje się, że osoby uprawnione do głosowania i kandydowania zgodnie z art. 3 spełniły ten warunek, jeśli przebywały przez taki sam okres w innym Państwie Członkowskim.
2. Jeśli, zgodnie z prawem wewnętrznym Państwa Członkowskiego zamieszkania, jego obywatele mogą głosować i kandydować tylko w jednostce samorządu terytorialnego, w której znajduje się ich główne miejsce zamieszkania, uprawnieni do głosowania i kandydowania zgodnie z art. 3 są zobowiązani również do spełnienia tego wymogu.
3. Ust. 1 nie narusza przepisów krajowych Państw Członkowskich, zgodnie z którymi korzystanie z prawa głosowania i kandydowania w danej jednostce samorządu terytorialnego zależy od zamieszkiwania w niej przez pewien minimalny okres. Ponadto ust. 1 nie narusza jakiegokolwiek przepisu krajowego już obowiązującego w Państwie Członkowskim z dniem przyjęcia niniejszej dyrektywy, zgodnie z którym korzystanie z prawa głosowania i kandydowania zależy od zamieszkiwania przez pewien minimalny okres w części składowej Państwa Członkowskiego, którego częścią jest dana jednostka.

Artykuł 5

1. Państwo Członkowskie zamieszkania może zastrzec, że obywatel Unii, któremu, na podstawie indywidualnej decyzji w zakresie prawa cywilnego lub karnego odebrano prawo kandydowania w wyborach na podstawie prawa obowiązującego w jego Państwie Członkowskim pochodzenia, będzie wyłączony z tego prawa w wyborach lokalnych.
2. Złożony przez obywatela Unii wniosek o kandydowanie w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim zamieszkania może zostać odrzucony, jeśli ten obywatel nie przedstawi oświadczenia, o którym mowa w art. 9 ust. 2 lub zaświadczenia, o którym mowa w art. 9 ust. 2 lit. b).
3. Państwa Członkowskie mogą zastrzec, że tylko ich obywatele mogą pełnić urząd przewodniczącego, zastępcy lub członka kolegium zarządzającego organu wykonawczego danej jednostki samorządu terytorialnego, jeśli te osoby są wybierane do sprawowania urzędu na okres trwania mandatu.

Państwa Członkowskie mogą również ustalić, że tymczasowe i przejściowe pełnienie funkcji przewodniczącego, zastępcy lub członka kolegium zarządzającego organu wykonawczego danej jednostki samorządu terytorialnego może być zastrzeżone dla ich własnych obywateli.

Mając na uwadze Traktat oraz ogólne zasady prawa, Państwa Członkowskie mogą podjąć odpowiednie, konieczne i proporcjonalne do celu środki tak, aby zapewnić, że urzędy, o których mowa w pierwszym akapicie oraz tymczasowe funkcje, o których mowa w drugim akapicie mogą być sprawowane i pełnione jedynie przez ich własnych obywateli.

4. Państwa Członkowskie mogą również przewidzieć, że obywatele Unii wybrani jako członkowie rad lokalnych nie mogą brać udziału ani w wyznaczaniu delegatów do głosowania w zgromadzeniu parlamentarnym, ani w wyborach członków takiego zgromadzenia.

Artykuł 6

1. Osoby uprawnione do kandydowania, zgodnie z art. 3, podlegają tym samym warunkom dotyczącym niemożności łączenia funkcji, które dotyczą zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego zamieszkania obywateli tego państwa.
2. Państwa Członkowskie mogą zastrzec, że sprawowanie wybieralnego urzędu w organach lokalnych Państwa Członkowskiego zamieszkania nie może również być łączone ze sprawowaniem równorzędnych urzędów w innych Państwach Członkowskich, których łączenie w Państwie Członkowskim jest zakazane.

ROZDZIAŁ II

Korzystanie z prawa głosowania i prawa kandydowania w wyborach

Artykuł 7

1. Wyborca, w rozumieniu art. 3, korzysta ze swojego prawa głosowania w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim zamieszkania, jeśli wyraził taką chęć.

2. Jeśli głosowanie w Państwie Członkowskim zamieszkania jest obowiązkowe, wyborcy, w rozumieniu art. 3, którzy zostali wpisani w tym państwie na listę wyborców, mają również obowiązek głosowania.
3. Państwa Członkowskie, w których głosowanie nie jest obowiązkowe, mogą wpisać z urzędu wyborców w rozumieniu art. 3 na listę wyborców.

Artykuł 8

1. Państwa Członkowskie podejmą wszelkie niezbędne działania w celu wpisania wyborcy, w rozumieniu art. 3, na listę wyborców w odpowiednim terminie przed dniem wyborów.
2. Aby zostać wpisanym na listę wyborców, wyborca w rozumieniu art. 3, powinien przedstawić te same dokumenty, co wyborca mający obywatelstwo danego państwa.

Państwo Członkowskie zamieszkania, może również wymagać, aby wyborca, w rozumieniu art. 3, przedstawił ważny dokument tożsamości, wraz z oficjalnym oświadczeniem z określeniem jego obywatelstwa oraz adres w Państwie Członkowskim zamieszkania.

3. Wyborcy w rozumieniu art. 3, którzy zostali wpisani na listę wyborców w Państwie Członkowskim zamieszkania pozostaną na listach wyborców na tych samych warunkach co obywatele tego państwa, do czasu, aż zostaną z nich usunięci z urzędu ponieważ nie spełniają już wymogów, aby korzystać z prawa głosowania.

Wyborcy, którzy zostali wpisani na listę wyborców na własną prośbę, mogą być z tej listy skreśleni, jeśli wyrażą taką wolę.

Jeśli wyborcy przeniosą się do innej jednostki samorządu terytorialnego w tym samym Państwie Członkowskim, zostaną oni wpisani na listę wyborców w tej jednostce na takich samych warunkach jak wyborcy będący obywatelami tego państwa.

Artykuł 9

1. Składając wniosek o kandydowanie w wyborach, osoba uprawniona do kandydowania w myśl art. 3, przedstawia te same dokumenty, co kandydat mający obywatelstwo danego państwa. Państwo Członkowskie zamieszkania może zażądać od tej osoby przedstawienia oficjalnego oświadczenia określającego jej obywatelstwo oraz adres w Państwie Członkowskim zamieszkania.
2. Państwo Członkowskie zamieszkania może również wymagać od osoby uprawnionej do kandydowania w rozumieniu art. 3:
 - a) stwierdzenia w oficjalnym oświadczeniu, przewidzianym w ust. 1, złożonym wraz z wnioskiem o kandydowanie w wyborach lokalnych, że nie została pozbawiona tego prawa w swoim Państwie Członkowskim pochodzenia;
 - b) w przypadku wątpliwości dotyczących oświadczenia, o którym mowa w lit. a) lub, jeśli jest to wymagane przepisami prawa Państwa Członkowskiego okazania przed lub po

terminie wyborów zaświadczenia wydanego przez właściwe władze w jej Państwie Członkowskim pochodzenia, że nie została ona pozbawiona prawa do kandydowania, lub że władze te nie mają informacji o ewentualnym pozbawieniu jej takiego prawa;

c) przedstawienia ważnego dowodu tożsamości,

d) oznajmienia w oficjalnym oświadczeniu, przewidzianym w ust. 1, że nie pełni urzędu, który nie pozwala na łączenie funkcji w rozumieniu art.6 ust. 2;

e) podania ostatniego miejsca zamieszkania na terenie jej Państwa Członkowskiego pochodzenia, jeśli takie posiadała.

Artykuł 10

1. Państwo Członkowskie zamieszkania poinformuje daną osobę we właściwym terminie o czynnościach podjętych w związku z jej wnioskiem o wpis na listę wyborców lub o decyzji w sprawie przyjęcia jej wniosku o kandydowanie w wyborach.
2. W przypadku niewpisania osoby na listę wyborców bądź odmowy przyjęcia wniosku o wpis na listę wyborców lub odrzucenia wniosku o kandydowanie w wyborach, osoba ta jest uprawniona do korzystania ze środków prawnych na takich samych warunkach, jakie ustawodawstwo Państwa Członkowskiego zamieszkania przewiduje dla wyborców i osób uprawnionych do kandydowania w wyborach będących obywatelami tego państwa.

Artykuł 11

Państwo Członkowskie zamieszkania poinformuje we właściwym terminie i w odpowiedni sposób wyborców i osoby uprawnione do kandydowania w wyborach w rozumieniu art. 3 o warunkach i szczegółowych zasadach dotyczących korzystania z prawa głosowania i kandydowania w wyborach w tym państwie.

ROZDZIAŁ II

Odstępstwa i przepisy przejściowe

Artykuł 12

1. Jeśli w dniu 1 stycznia 1996 r. w danym Państwie Członkowskim procent obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania, którzy zamieszkują w danym państwie lecz którzy nie mają jego obywatelstwa przekracza 20% ogólnej liczby obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania zamieszkującej w tym państwie, to takie Państwo Członkowskie może, na zasadzie odstępstwa od niniejszej dyrektywy:
 - a) ograniczyć prawo głosowania wyborcom w rozumieniu art. 3, którzy zamieszkiwali w tym Państwie Członkowskim przez pewien minimalny okres, który nie może być dłuższy niż okres, na który wybierana jest dana rada lokalna;
 - b) ograniczyć prawo kandydowania w wyborach osobom uprawnionym do kandydowania w wyborach w rozumieniu art. 3, które zamieszkiwały w tym Państwie

Członkowskim przez pewien minimalny okres, który nie może być dłuższy niż dwukrotność okresu, na który wybierana jest dana rada lokalna, oraz

- c) podjąć odpowiednie działania w zakresie składu list kandydatów przede wszystkim w celu ułatwienia integracji obywateli Unii, którzy są obywatelami innego Państwa Członkowskiego.
2. Królestwo Belgii może, na zasadzie odstępstwa od przepisów niniejszej dyrektywy, zastosować przepisy ust. 1 lit. a) do ograniczonej liczby jednostek samorządu terytorialnego, listę których powinna przedstawić co najmniej rok przed wyborami w tych jednostkach samorządu terytorialnego, w których zamierza zastosować odstępstwo.
 3. Jeśli w dniu 1 stycznia 1996 r. przepisy prawa Państwa Członkowskiego stanowią, że obywatele innego Państwa Członkowskiego, którzy w nim zamieszkują mają prawo głosowania w wyborach do krajowego parlamentu tego państwa oraz mogą być w tym celu wpisani na listy wyborców tego państwa na dokładnie tych samych warunkach, co wyborcy mający obywatelstwo tego państwa, to pierwsze Państwo Członkowskie może na zasadzie odstępstwa od niniejszej dyrektywy, nie stosować artykułów 6-11 w odniesieniu do takich osób.
 4. Do dnia 31 grudnia 1998 r. a następnie co sześć lat, Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym sprawdza, czy stosowanie przez dane Państwa Członkowskie odstępstwa na podstawie art. 8b ust. 1 Traktatu jest nadal uzasadnione oraz w stosownych przypadkach proponuje niezbędne zmiany. Państwa Członkowskie korzystające z odstępstw na podstawie ust. 1 i 2 udzielą Komisji wszelkich niezbędnych informacji w tej sprawie.

ROZDZIAŁ IV

Przepisy końcowe

Artykuł 13

Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat stosowania niniejszej dyrektywy, łącznie ze wszystkimi zmianami w elektoracie, które wystąpiły od momentu wejścia w życie niniejszej dyrektywy, w ciągu roku od przeprowadzenia we wszystkich Państwach Członkowskich wyborów lokalnych na podstawie niniejszych przepisów, oraz w stosownych przypadkach proponuje odpowiednie zmiany.

Artykuł 14

Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy przed 1 stycznia 1996 r. i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

Wspomniane środki powinny zawierać odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie to powinno towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 15

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 16

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 19 grudnia 1993 r.

W imieniu Rady
W. KINKEL
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Termin „podstawowa jednostka samorządu terytorialnego”, w rozumieniu art. 2 ust. 1 niniejszej dyrektywy, oznacza jedną z poniższych:

w Danii:

amstkommune, Københavns kommune, Frederiksberg kommune, primærkommune,

w Belgii:

commune/gemeente/Gemeinde,

w Niemczech:

kreisfreie Stadt bzw. Stadtkreis Kreis

Gemeinde, Bezirk in der Freien und Hansestadt Hamburg und im Land Berlin

Stadtgemeinde Bremen in der Freien Hansestadt Bremen,

Stadt-, Gemeinde-, oder Orstbezirke bzw. Ortschaften,

w Grecji:

χωιότης;

δήμος

w Hiszpanii:

municipio,

entidad de ámbito territorial inferior al municipal,

we Francji:

commune,

arrondissement dans les villes déterminées par la législation interne, section de commune

w Irlandii:

country, county borough

borough, urban district, town,

we Włoszech:

commune,

circonscrizione,

w Luksemburgu:

commune,

w Niderlandach:

gemeente,
deelgemeente

w Portugalii:

município,
freguesia,

w Wielkiej Brytanii:

counties in England counties, county boroughs and communities in Wales: regions and Islands in Scotland, districts in England, Scotland and Northern Ireland, London boroughs, parishes in England, the City of London in relation to ward elections for common councilmen.

LISTA PRZEKAZANYCH DOKUMENTÓW
DO
**PROJEKTU USTAWY
O ZMIANIE USTAWY -
ORDYNACJA WYBORCZA DO RAD GMIN, POWIATÓW I SEJMIKÓW
WOJEWÓDZTW, USTAWY O SAMORZĄDZIE GMINNYM, USTAWY O
SAMORZĄDZIE POWIATOWYM, USTAWY O SAMORZĄDZIE
WOJEWÓDZTWA**

przyjętego przez Radę Ministrów
w dniu 21 stycznia 2003 r.

Obszar Negocjacyjny: „Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne”
Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa Polski w Unii Europejskiej:
Rozdział 24

1.	Deklaracja dotycząca dostosowawczego charakteru projektu ustawy wraz z uzasadnieniem jego dostosowawczego charakteru
2.	Projekt ustawy wraz z uzasadnieniem i projektem podstawowego aktu wykonawczego
3.	Zestawienie przepisów dostosowujących projektowanej ustawy z odpowiednimi przepisami Unii Europejskiej (tabela zgodności)
4.	Opinia Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej wydana dnia 28 stycznia 2003 r.
5.	Tłumaczenie aktu prawa Unii Europejskiej, w wersji papierowej i elektronicznej: Dyrektywa Rady 94/80/WE z dnia 19 grudnia 1994 r. ustanawiająca szczegółowe zasady korzystania z prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii zamieszkałych w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami